

2018. október

imborá

kíváncsi diákok lapja

Interjú Zágoni Balázssal,
A Gömb szerzőjével

4. oldal

Eredmény, írások a 23. oldalon

Küldj egy **szelfit**

kedvenc **olvasmányoddal!**

Várjuk kedvenc olvasmányoddal készült szelfidet
a Cimbora Facebook-oldalán!

Cimbora - Kíváncsi diákok lapja

Ha még nem tetted, **kedveld az oldalt,**
és **küldd el a fotódat!**

CIMBORA - 2018. október, XXIX. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10-15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Coint IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edó,
Jakab Villó Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Müller Henrietta, Szonda Szabolcs, Szócs Imre,
Vetró Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

A borítón Csillag István illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

NKA
Nemzeti Kulturális Alap

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

Így írok én...

Beszélgetés Zágoni Balázssal, az erdélyi ifjúsági sci-fi szerzőjével

A Gömb (részlet) 4. oldal

2017 legjobb gyerek-

és ifjúsági könyvei 10. oldal

Állati ritmusok és rigmusok

Romhányi József versei 13. oldal

Lackfi János

Nem kötelező irodalom (6.)

Edward király, a mormon hentes 14. oldal

Otthon a természetben

Köllő Zsolt rovata

Erdei lépten-nyomon 15. oldal

Szín-tér

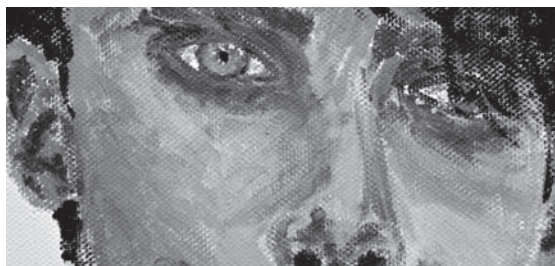
Vetró Bodoni Barnabás rovata

A műhely sokszínű varázsa

A Szín-téren: a sepsiszentgyörgyi

Művészeti Népiskola vizuális

művészet csoportja 16. oldal

Barangoló

Kónya Éva rovata

Állatábrázolások bestiáriumokban

és imakönyvekben 18. oldal

Középkori állattankönyvek:

bestiáriumok 19. oldal

Ti írtátok – ti olvastátok

Cimbora-kihívás 23. oldal

Gecse Klaudia – **Dóka Péter: A kék hajú lány**

Kalányos Kincső – **Szabó Magda: Abigél**

Oláh-Máté Boglárka – **Hélène Montardre: A lónak**

nincs árnyéka

Pad alatt

Túl ijesztőek voltak a gyermekek számára

Thomas Edison beszélő játékbabái 25. oldal

Cimbi naplója 27. oldal

Keresztrejtvény

Forra Tibor rovata 28. oldal

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA rovata 31. oldal

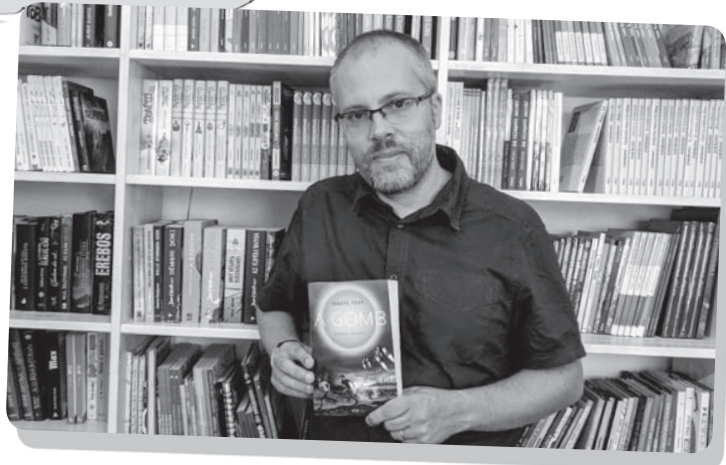

Így írok én...

„Erdélyi ifjúsági sci-fi, fantasy” – így jellemezte egy mondatban saját, a disztópia kategóriájába sorolható regényét Zágoni Balázs kolozsvári író, *A Gömb* jövőbeli fantáziavilágának megalkotója.

Az íróval beszélgetve bekukkantottunk az alkotói műhely titkaiba, és azt is kiderítettük, hogy mikorra várhatjuk a második kötetet. Sőt, Zágoni Balázs egy másik ifjúsági sci-fit is ajánlott a *Cimbora* olvasóinak.

Zágoni Balázs 1975-ben született Kolozsváron, író, filmkritikus, szerkesztő, a *Barni*-könyvsorozat szerzője.

- Honnan jött a regény témája?

- Arra emlékszem pontosan, hogy 2013. január 2-án leírtam játékból egy-két oldalt. Elkezdtem egy történetet, és egyre folytatódni akart. Fél év alatt meglett az első változat. Először az ötlet jött, hogy mi lenne, ha volna egy tökéletes Gömb, valaki vagy valami, ami megjelenik az életünkben. A jövőbe helyeztem a történetet, ezért ennek megfelelően ki kellett találni, hogy milyenek lesznek a jövőbeli falvak, városok, mi lesz a mai drónokból például. Bár van egy fantasztikus elem a történetben, nagyon következetesnek kell lenni, ezt várja az olvasó is.

- **Mennyire szól a történet a mi világunkról? A ma létező kalandokról vagy a ma létező szegénységről... Biztosan ma is vannak srácok, akik gombászásból élnek, vagy éppen levendulát árulnak a megélhetésért.**

- Én is gombásztam a nyolcvanas években gyerekként, és elég jó volt egy kis túróval megsütni, amit leszedtünk, vagy tokányt készíteni belőle. Nem volt elsődleges megélhetési forrás, és mi a városban élünk. A regényben azért lehet érdekes ez a vonal, mert a főszereplőnek nem egy lecsúszott család gyerekeként kell megtapasztalnia ezt a létmódot, hanem egy értelmiségi családban, ahol a szülők döntésének következménye ez az életforma. De aztán a főhős szembesül a várossal, ennek jótéteményeivel és az iskolával is.

A **disztópia** a jelenleginél romlottabb, sötétebb képelt világ, társadalom. A disztópikus társadalmat ábrázoló művészi alkotások többsége a jövőben játszódik, a gyengébbeket elnyomó társadalomban. A „mi lesz az emberiséggel, ha így folytatjuk, vagy ha valamilyen katasztrófa ér bennünket?” gondolat kiterjesztéseként képzelhetünk el lehetséges disztópiát, disztópiákat. A disztópia ellentéte az utópia, amely egy tökéletes világ. Eljátszottál már a gondolattal, milyen volna egy tökéletes világ, ahol mindenki szabad, egyenlő és boldogan él?

- Miért vevők a fiatalok a disztópiákra?

- Ma nagyon kritikusak a fiatalok, és pontosan látják, hogy sok minden nem működik jól a mai társadalomban. Nem tiszta disztópiát akartam írni, mert ellentmondásos a társadalom is: van a regényben kirekesztés, ahogyan ma is van, de a városban, túl egy nagy összeomlason, elég jól élnek. Fontos a kettősség: sok mindent ki tudunk találni, de eddig, amikor valamit megoldottunk, újabb problémákat is létrehoztunk.

- Szándékos a könyv filmszerűsége, elképzelhetőnek tartod a megfilmesítését?

- Nagyon örülnék neki, de még egyetlen hollywoodi stúdió sem keresett meg (*mosolyog*). Az, hogy sokat foglalkoztam filmekkel, biztosan hatott rám. Ugyanakkor a tömör mondatok, a vizuális írásmód már a *Barni*-könyvekre is jellemző volt. Így írok én.

- Mi jelent kihívást számodra írás közben?

- Mindenki, aki valaha írt regényt, ismeri az érzést, hogy milyen benne lenni egy képzeletbeli világban. Ha közbejön egy utazás, és meg kell szakítani a munkát, az ki-zökkent. Kihívás megtalálni az időt az írásra. Van, aki szerint minden nap kell írni, hogy benne légy a történetben.

- Miért magyarországi kiadónál jelent meg a könyv?

- Az eddigi könyveim mind erdélyi kiadónál jelentek meg, most olyan kiadóra gondoltam, amelyeknek van múltja ifjúsági irodalomban és a magyar könyvpiacra is erős. A Mórán érződik, hogy be van ágyazódva, abban is, hogy hány helyen kapható a könyv, hányszor kerestek meg interjúért. Ki akartam próbálni magam, hogy meg-mérettessek íróként egy nagyobb mezőnyben.

- Az utóbbi években megjelent, kamaszoknak írt regények közül melyiket ajánlanád a Cimbora olvasóinak?

- Majoros Nórával közösen mutattuk be a könyveink, ő a *Pityke és prém* című, szintén fantasy szerzője: a regény vaskosabb a *Gömbnél*, de nagyon melegen tudom ajánlani.

- Hogy haladsz a sorozat új részével?

- A sorozat befejező részének, a második kötetnek a végére már leírtam, hogy *Vége*, de ez a nulladik

verzió, sok munkám lesz vele még. Majd odaadom néhány fiatalnak és felnőttnek is, hogy értékeljék, és utána még dolgozom rajta. A fiam osztályából többen is olvasták, értékelték az első kötetet is.

- Miket jeleztek vissza a kamasz olvasók?

- Például, hogy a szerelmi szálról többet szeretnének megtudni, így került be az új romantikus szál a történetbe. Megerősítették a konfliktusosság fontosságát. Volt, aki azt jelezte, hogy a szereplők külső megjelenéséről szeretne többet megtudni – ezen nem sokat módosítottam, de sokszor eszembe jut írás közben, hogy van-e olyan külső vonás, ami fontos lehet. A fiam érdeklődését főleg a jövőbeli technikai fejlődés, az új eszközök kötötték le.

- Mikor vehetik kezükbe az olvasók az új részt?

- A megjelenés jövő tavaszra, a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra vagy nyárra, az Ünnepi Könyvhétre várható.

Kérdezett: Jakab Villó Hanga

ZÁGONI BALÁZS

A Gömb

(Móra Kiadó, Budapest, 2018)

- részlet -

Gömb vagy golyó által?

A Gömb mindenben a drón ellentéte, noha ez is, az is repül. A Gömb tökéletesen átlátszó, hangtalan, nincs hajtóműve, kamerái, fegyverei. Egy hibátlan, átlátszó kerek valami. Körülbelül akkora, mint én. Rengeteget hallottam már a Gömbről, de életemben most először látok egyet. Olyan, mint egy hatalmas szappanbuborék, amely nem pukkan szét, és oda száll, ahova akar. Vagy ahova titkos tulajdonosa irányítja. A kolóniákban sok szó esik a Gömbről – vagy Gömbökről, hiszen azt sem tudni biztosan, hogy egy vagy több van belőle. De

még soha senki nem látott két Gömböt egyszerre. És azt sem tudjuk, hogy ki irányítja őket. Lehet, hogy a Város. De nem hasonlít a drónokhoz és semmi egyébhez, amit eddig láttam. Sokkal inkább a kormányzaté vagy valami titkosszolgálaté lehet. De mivel szabad szemmel látható, túl titkosnak sem nevezném. Annyi biztos, hogy sokan félnek tőle, főleg mi, gombászok. Főleg a családban. Apám egyszer már leültetett, és elmondta, hogy a nagybátyámat egy ilyen Gömb rabolta el, amikor nyolcéves voltam. Két hét után került elő, és soha többé nem volt

olyan, mint azelőtt. Mintha megbolondult volna. De ezt csak apám elbeszéléséből tudom, mert nagybátyámat utoljára nyolcévesen láttam, amikor visszatért a Gömbből, és apámmal beszéltek négyszemközt a konyhában. Az elején nyugodtan, aztán egyre idegesebben. Legalábbis apám egyre idegesebb lett. De nem kiabáltak, mindvégig fojtott hangon beszéltek, gondolom azért, hogy én ne halljam. Nagybátyám végül felállt, kijött a konyhából, két kézzel felemelt, és a szemembe nézett. Volt valami mélységesen szép abban, ahogy nézett. De kicsit ijesztő is volt. Apámra pillantottam. Akkor láttam könnyes szemmel először. Nagybátyám letett, elment, és többé nem tért vissza. Ma reggel viszont, mielőtt apám elengedett volna, a következőket mondta:

- Azt már tudod, hogy mit ehetsz és mit ihatsz az erdőben. Tudod, hogy mi mérgező. Az állatokat is ismered, noha nem valószínű, hogy veszett mókuson vagy rókán kívül bármivel is találkozni fogsz ebben az évszakban. A drónokról az előbb elmondtam mindent, amit tudnod kell. De egyvalamit nem mondtam el eddig. Nagybátyád öt évvel ezelőtt, mikor utoljára kilépett ezen az ajtón, nem utazott el külföldre, ahogy azt korábban mondtam neked. Érte jött egy rendőrkocsi, és elvitte.

Az az igazság, a kolónia döntött úgy, hogy átadjuk nekik, cserébe további húsz hektár erdőért, ahol gombászhatunk. Én nem szavaztam az ügyben, tartózkodtam... De nem azért egyeztem bele, hogy átadjuk a testvéreimet, mert nagyobb vadászterületet akartam a kolóniának. Tudod, hogy nem tennék ilyet. A többiek ötlete volt, hogy ha már átadjuk, legalább kérjünk valamit cserébe. Igaziból azért adtuk át, mert nagybátyád, a bátyám veszélyes lett mindnyájunkra nézve.

Tudod, egyszer beszállt a Gömbbe. Azt mondta, azért, mert rendőrök üldözték, és már nem tudott hova

bújni. Két hétig nem láttuk. Nem tudom, hogy ezalatt mi történt vele, de azt gondolom, hogy valami rafinált agyimosáson mehetett keresztül. Sokkal kedvesebb, megértőbb és segítőkészebb volt utána, mint előtte. Ennek először nagyon örültem. De valahogy a dolgok mindig rosszul sütek el, ha a közelben volt. Akkor történt meg először az, hogy a Szürke Dűlőn – hallgatólagosan jóváhagyott gombászterületünkön, ahol addig soha nem bántottak – meglőtték a Sántha-ikreket. Alig élték túl, emlékszel. Azután kezdődött az influenzajárvány, utána kezdtek zaklatni a rendőrök éjszakánként is, ahányszor csak összeültünk a vénekkal. – Így nevezte Apa azokat a társait, akikkel tíz éve együtt alapították a kolóniát. – És mindig pontosan tudták, hol vagyunk. Pár hét alatt odajutottunk, hogy a társaság egyik fele már nem mert kimenni élelemért, a másik meg nem tudott, mert beteg volt vagy sebesült. Nem tudom elképzelni, hogy mit tettek vele. Jeladót ültettek a bőre alá? Egyszer teljesen levetkőztettük, ő hagyta, nem szólt semmit, de nem találtunk rajta semmi különöset. Mivel a viselkedése is nagyon megváltozott, azt gondoltuk, sokkal valószínűbb az, hogy rávettek, hogy folyamatosan jelentsen rólunk. Nem tudom, miért, de azt gondolom, szándékosan csinálta. Meggyőződésből. A maga agyimosott módján tudatosan. De akárhányszor kérdeztük tőle, mi is történt valójában, csak repülésről és csodálatos képekről beszélt valami teljesen idegen lelkesedéssel. Ami azelőtt abszolút nem volt jellemző rá. Ezért jól figyelj rám, Vik. Ha véletlenül szorult helyzetbe kerülsz, a Gömbbe soha ne bújj bel! Soha! Ugyanis az a valódi csapda. Azt akarják, hogy végső kétségbeesésedben oda menekülj. Pontosan ez a céljuk. Sajnos nem tudom, hogy kik. De az biztos: nem a barátaink.

* * *

És most itt a Gömb közvetlenül előttem. Kicsit olyan, mint amikor rémtörténetek tucatja után végre először láttam egy igazi, élő farkast. Nem üvöltött, nem akart rám rontani, nem jött utána egy egész falka, egyedül volt, és étel után kotorászott a szeméttelen. Apa mutatta, hogy né, egy farkas. De éreztem a benne rejlő erőt és a lappangó fenyegetést. Ahogy most a Gömbben is.

A Gömb megmozdul, lassan leír egy kört, majd leereszkedik a második bunker mellé, valamicskével közelebb hozzánk. Ekkor megint hallom a korábbi zúgást, és végigfut a hideg a hátamon. Megtaláltak! Bokira nézek,

de ő mindig később hallja meg. A tekintetéből megérti, hogy baj van. Mindketten felpattanunk. Most merre? A drónok az erdő felől jönnek, amerre lelőtték Galyat, tehát arra nem mehetünk. Vagy a vasúti töltés felé, vagy ki a mezőre a gyakorlótéren. A drónok hirtelen megállnak, úgy száz méterre tőlünk, a fák fölött. Még nem láthatnak minket. Talán nem. A hang alapján most is kettő van, lehet, hogy ugyanazok, nem látom tisztán. Piros lézernyalábok villognak. De túl messze vannak ahhoz, hogy minket elérhessenek velük, és úgy tűnik, maguk alá, a földre céloznak. Nem tudom, mire. Ekkor veszem ész-

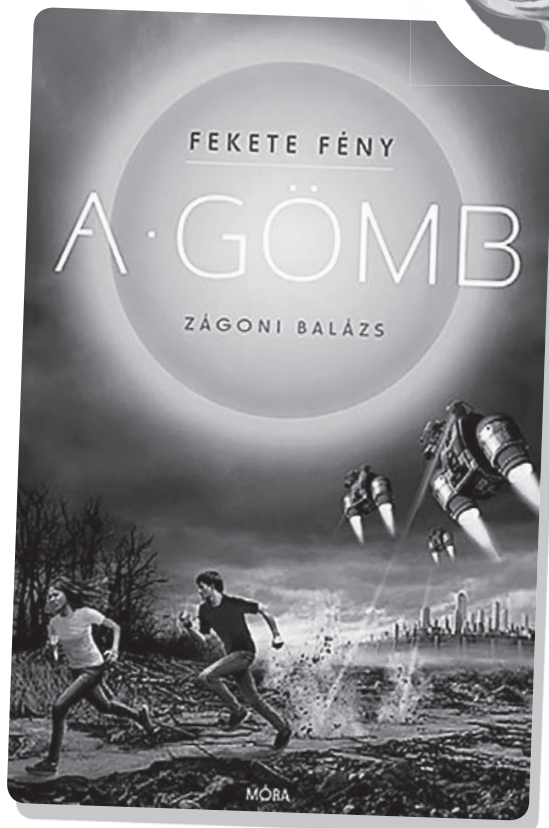

re, hogy egymás után több helyen is fellobban a nedves, kora tavaszi avar. Nagy füsttel ég, pillanatok alatt füstfalat képez, amely elzárja az utunkat visszafelé. A füstöt a hajtóművek szele is felénk fújja. Másodperceim vannak csak a döntésre, utána már marni fogja az amúgy is sérült nyálkahártyámat a füst, és elkezdek fulladozni. Visszafordulni nem lehet, ott várnak a drónok. Marad a töltés és a mező. Valamiért úgy érzem, hogy az egyedüli észszerű megoldásnak tűnő vasút igazából csapda. Le fognak lőni. Vagy akkor, amikor átmászunk a kerítésen, vagy amikor a síneken futunk át. Végig védtelenek leszünk. A gyakorlótér felé pedig nem látnak, legalábbis most nem, a füst miatt. Az első bunkerig kéne eljutni, az nincs olyan messze. Ha már bent vagyunk, lőhetnek. Valahogy érzem: ha ezek most nem lőnek le, ha sikerül élő rendőrökkel találkozunk, jobban járunk. Lehet, hogy bezárnak, az is lehet, hogy megvernek, de nem lőhetnek le semmiképp, hiszen itt a nyílt terepen tisztán fogják látni, hogy kiskorúak vagyunk.

- A bunkerbe! - kiáltom Bokinak, és már érzem is a fojtogató füstöt. Rohanni kezdek, s közben próbálok még utoljára mélyet lélegezni a tiszta levegőből. Nem nézek hátra, csak rohanok, ahogy tudok. Még harminc, még húsz, még tíz, még öt méter... Itt vagyok! Mielőtt beugrom a bunkerbe, még hátrapillantok, és két dolgot veszek észre. Boki nem jött utánam. A drónok viszont igen.

A bunker hátát beásták a domboldalba, és masszív vasbeton fala van. Bent nincs senki, viszont az első meglepetés az, hogy ajtaja sincs. A bejárat melletti falhoz lapulok. Így ha egy drón teljesen leereszkedik, szembe a bejáratral, akkor sem láthat meg. Lőni ugyan belőhetnek, de maximum a falakról lepattanó betondarabkák találhatnak el. Az is veszélyes, de semmiképp sem halálos. Lélegzet-visszafojtva várok, s remélem, hogy Boki beugrik mellém. Ugyanakkor tudom, hogy ha eddig nem tette, ezután már nem fogja. A drónok hangja még erősödik egy darabig, aztán állandósul. Azt hiszem, nem jönnek közelebb. Lehet, hogy feladják. Tudják, hogy ide nem lőhetnek be. Óvatosan kipillantok, de nem látom a gépeket. Valószínűleg fölöttem vannak. Annyira azért nem merem kidugni a fejem, hogy felfelé is lássak. Nem akarok úgy járni, mint Galy. Visszahúzódóm a fal mögé, és várok. Tompa puffanás hallatszik. De nem olyan, mint az erdőben, nem lövés. Kisebb erejű, mintha csak egy apróbb tárgyat dobtak volna le. Igen, biztosan ledobtak valamit, hallom, ahogy pattog és gurul a földön. Sziszegésre leszek figyelmes. A lábamtól fél méterre, a bejá-

ratnál füstölög egy kis henger. Füstgránát! Tehát megint csak másodperceim vannak... Mély levegőt veszek, még mielőtt a füst elérne hozzám. Két lehetőségem van: vagy bent maradok, és akkor pillanatokon belül elájulok, esetleg meg is halok, ha, mondjuk, mérges gáz van benne; vagy kimegyek, és lesz, ami lesz. Inkább kimegyek, és fölemelem a kezem. Akkor látni fogják, hogy csak egy fegyvertelen gyerek vagyok. Ha így is lelőnek, akkor... De hátha csak könnygáz vagy altatógáz van a hengerben! Akkor jobban járok, ha maradok. Pillanatokon belül levegőt kell vennem, nem bírom tovább. Mintha távolodna a drón. Vagy ezt csak az oxigénhiány csinálja velem? Már nem érzékelek rendesen?

Kifutok a bunkerből. Pár méter még, és kijutok a füstből. Elesem, zihálva kapkodom a levegőt. Hátranézek. A drón olyan húsz méterrel mögöttem van, lassan repül, távolodik. Talán Bokit keresi. De a mozgásomra megáll és megfordul. Rohanni kezdek a következő bunker felé. Alig tíz méterre van. Hirtelen lelassítok. Még mindig előtte lebeg a Gömb. Vajon meg fogja akadályozni, hogy bejussak? A Gömb egészen közel lebeg a bejáratához, de nem zárja el az utat. Éppen beugrom a bunkerbe, amikor a drón ismét fölém ér. Nem tudott vagy nem akart lelőni? Jó lenne, ha tudnám, mert lassan elfogynak a lehetőségeim. Bent zihálok a bunkerben,

s arra gondolok, hogy Bokinak talán volt annyi esze, hogy nem hallgatott rám. Nem nekem kellett volna vezetnem a portyát, hanem neki. Mindent elrontottam! Csak legalább ő ússza meg. Ha áttört a füstfalon, vagy valahogy meg tudta kerülni, és visszafutott az erdőbe, estére otthon lehet.

Újabb puffanás, újabb füstgránát. Most pontosabban célzott a drón, egyenest a bunker közepébe. Mély levegőt veszek, mielőtt a füst hozzám ér, és próbálok tisztán és nagyon gyorsan gondolkodni. A harmadik bunker már jóval messzebb van. Esélyem sincs odaérni. Vagy maradok bent, vagy kibújok, és megadom magam, lesz, ami lesz. Vagy... a Gömb mindössze két méterre lebeg a bejáratától, most lejjebb is ereszkedett

valamivel. Tisztán látom, hogy egy nyílás van rajta, amin be lehetne ugrani. Igen. S aztán? Aztán jön az, ami Bátyóval történt...

Döntök: megadom magam. Felemelem a kezem, és kiugrom a bunkerből. A Gömb közvetlenül előttem, a drón meg úgy harminc méterre a Gömb mögött, távolabb és magasabban. A drón felé fordulok, hogy lássa az arcomat, hogy lássák: gyerek vagyok. De közben fél szemem a Gömbön, nehogy valami trükk legyen a dologban. Ekkor csapódik be az első lövedék a bunker falába, majd a második, jóval közelebb, a fejem mellett. Érzem, hogy egy lepattanó betondarab felhasítja a bőrt a halántékom fölött. Lendületet veszek, és fejfelé előre beugrom a Gömbbe.

* * *

Kicsit olyan, mintha vízzel töltött matracra érkeznek. A Gömb a teherből enyhén megereszkedik, és kilendül a helyéből. Puha és ruganyos. Rögtön felemelem a fejem, a drónt keresem az égen. Az máris közelebb jön a Gömbhöz, de néhány másodpercig csak helyben lebeg. Most látja meg a drón – vagy az, aki a drón kamerájának képét figyeli –, hogy még nem vagyok felnőtt. És békén fog hagyni. Legalábbis remélem, hogy ez történik. A következő gondolatom már az, hogy csak tudjak mielőbb kijutni a Gömbből. Szerencsére a nyílás vagy ajtó, amin keresztül beugrottam, továbbra is nyitva van. Tulajdonképpen nincs is ajtaja. Visszanézek a drónra, hogy na, mi lesz. És ekkor jön az első lövés. Ösztönösen kapom

el a fejem a gömb felületétől, és behunom a szemem, várom az ütést, amitől mindennek vége lesz. De csak a robbanást hallom, és egy lökéshullámot érzek. Kinyitom a szemem, és végignézem azt, amit élő ember aligha látott: látom a torkolattüzet, a hüvelykujjamnyi lövedéket, amint felém repül, majd felrobban a Gömb felületén, épp az orrom előtt, újból és újból, amíg a drón tölténytára üresen nem kattán. Végig csak egy kis rázkódást érzek, semmi többet. Ekkor érkezik a második drón az erdő felől. Megáll a levegőben az első drón mellett, és tüzelni kezd. De csak három töltényt lő ki, majd abba hagyja, és lassú, köröző mozgásba kezd a Gömb körül. Ekkor döbbenek rá: a nyílást keresi, amin beugrottam. Ha azon be tud lőni, végem van. A Gömbben nincs hová bújni. Gyorsan hátrafordulok, és észreveszem, hogy az ajtórés szűkülni kezd, majd teljesen eltűnik. Felnyerítetek örömben. Úgy vihogok, mint aki megbolondult. Mindenről megfeledkezem, és rátapasztom az arcom a Gömb falára, úgy várom vigyorogva a következő sorozatot. És érkezik. Nem tudom, hány lövedék csapódik be, de rengeteg. A végén el kell vennem az arcom, mert a gömb burkolata felhevült a sorozatos robbanásoktól. Kint füst van a sok lövéstől, meg talán az avartúztól is, ennek a szagát bent is jól érzem, noha egyáltalán nem fullasztó. Tehát a golyó nem jut át a Gömb falán, de a levegő igen. S mintha ugyanerre a következtetésre jutna a drón irányítója is: a második drón ebben a pillanatban lő ki egy füstgránátot, pont a Gömb alá. Hoppá: ha a Gömb itt marad, és az ajtaja is zárva marad, akkor csapdába kerülök. Akkor csak abban reménykedhetek, hogy nem ideggáz vagy ilyesmi.

Csillag István rajzai

De talán épp az a cél, hogy elájuljak, és ellenállás nélkül el tudjanak szállítani! Lélegzet-visszafojtva várom, hogy mikor kezd a gáz beszivárogni a Gömbbe. De ez nem történik meg, mert emelkedni kezdünk. Már egy magasságban vagyunk a drónokkal. Már fölöttük. Már jól körül tudok nézni, és amennyire ellátok, szerencsére nem látom Bokit vagy a holttestét. Az avartűz nem terjedt el nagyon. Boki, ha akart, át tudott törni rajta. Már a vasúti síneket is magam alatt látom, és a városból is egyre több látszik. A látványtól tátva marad a szám. A két drón felsorakozik mögöttünk. Ez az a pillanat, amikor ismét elfog a pánik. Semmi egyebet nem tettem, éppen csak azt, amitől Apa annyira óvott: belesétáltam a csapdájukba! A drónok bekergettek a Gömbbe, és most oda visznek, ahova akarnak. Ellőtték az összes golyót, hogy azt higgyem, a Gömb véd meg tőlük. És most a foglyuk vagyok!

Már majdnem elérjük az alacsonyan álló gomolyfelhőket, amikor gyorsulni kezdünk. Olyan erővel, hogy beletapadok a gömb görbületébe, és levegőt venni is alig tudok. Egyszer olvastam Apa egyik könyvében valamit a G-kről. Próbálok felidézni, mi az a gyorsulás, aminél már kezdenek leszakadni a belső szerveim. Remélem, azt nem érzük el. Egyébként ha tudnám is, hogy mennyi, ebben a Gömbben nemhogy gyorsulásmérő, de még egy iránytű sincs. Egy botkormány sincs. Akár idegen élőlény is lehetne, vagy ufó, mert semmihez nem hasonlít, amit eddig láttam.

A felhők alatt repülünk, egyre sebesebben. A drónok még követnek, de kezdenek lemaradni. Az az érzésem, hogy a Gömb kereket akar oldani a drónok elől, és ez a gondolat felébreszti bennem a reményt. Félelmetes sebességgel repülünk, amikor hirtelen még feljebb emelkedünk, és becsapódunk a felhőbe. Egy éles kanyar; nem tudom, mennyit fordulunk, mert semmit nem látok. Drónokat sem. Valami kis bizalom ébred bennem a Gömb iránt, de a következő pillanatban szertefoszlik: a józanabbik énem azt mondja, hogy nem a drónokat akarja lerázni, csak azt akarja, hogy ne tudjam, milyen irányba és milyen messze megyünk. Engem akar összezavarni. Valószínűleg egy titkos bázisra visz, nem kell tudnom, hova. Teljes erőmből nekifeszítem a lábam a Gömb falának, majd rúgni kezdem. Persze semmi nem történik, ugyanúgy száguldunk tovább, mint eddig.

– Ki akarok jutni – suttogom. – Tegyé! – ordítom a következő pillanatban, és csodálkozom, hogy nem úgy hangzik, mintha egy zárt valamiben kiáltanék, sokkal inkább, mintha kint, a szabadban. Ekkor a gömb hirtelen fejfelé lefelé fordul, és én gyakorlatilag a fejemre esem. De nem ütöm meg magam, csak a nyakam fáj kissé. Ekkor ki-

emelkedünk a felhőkből. Arcom a gömb falára tapad, és felhőket látok magam alatt, tehát azt is hihetném, hogy rendesen ülök, és felfelé nézek. De a gravitáció jelzi, hogy nem: a „fejemen ülök”, és lefelé nézek.

Oké, megértettem: most nem én dirigálok. Visznek, és ez van. Megfordulok, feltápáskodom, megtapogatom a fejem a halántékom fölött, ahonnan már csak gyengén szivárog a vér. Nem mély a seb. Körülnézek, drónoknak nyoma sincs. A mögöttünk lenyugvó nap narancsszínűre festi alattunk a felhőket. Gyönyörű... Soha nem gondoltam volna, hogy ilyen a repülés. Már apámék sem utaztak soha repülőn, állítólag nagyapám volt az utolsó, aki repülőgépen ülhetett, mert akkoriban még egészen olcsó volt, utána viszont megfizethetetlenül drága lett. De a nagyapámat nem ismertem.

Kelet felé repülünk, állapítom meg. Most nem akarok arra gondolni, hogy mi lesz, ha megérkezünk. Túl sok minden történt ma. Már nincs erőm félni, csak csodálni akarom a látványt. Olyan megtévesztő, mintha a felhők szilárd anyagból vagy valami ruganyos habból lennének, ha rájuk nézel, elhiszed, hogy megtartanak. Milyen csalo... A nap hamarosan lebukik, és gyorsan sötétedni kezd. Apám már valószínűleg aggódik értem. Ha Boki hazaért, akkor lehet, hogy már az egész kolónia engem keres. Nem, nem akarok a rendőrök vagy ügynökök kezére kerülni! Vajon lesz-e bármi menekülési lehetőségem, amikor leszállunk?

Ebben a pillanatban a Gömb nagyon meredeken süllyedni kezd. Berepülünk a felhőbe, de néhány másodperc múlva már kint is vagyunk. Alattunk a szürkületben erdőket, mezőket meg valami kopárabb, sziklás részt tudok kivenni. Nagyon gyorsan közelednek. Pillanatok múlva be fogunk csapódni. Lehet, hogy azt a Gömb túléli, de én biztosan nem. Ekkor viszont elkezd lassítani, úgyhogy fejfelé előre esek. Próbálok kitémasztani magam. Teljesen lelassulunk, és puhán landolunk egy tisztáson. A rés kitágul. Szédülten, de azonnal kibukfencezem. Rendőröket nem látok semerre, szédelegve futni kezdek az erdő felé. Arra tartok, amerre a legkevésbé sűrű, hogy időben vegyem észre, ha valaki vár rám. De kihaltak tűnik minden. Bevetem magam a fák közé, végre megállok, kifújom magam, és visszanézek a Gömbre. Egy helyben lebeg, fél méterrel a föld fölött, a tisztás közepén.

Mi van, ha valamiért mégis a pártomat fogta, és szándékosan hamarabb landolt, hogy legyen időm elmenekülni, amíg ideérnek a rendőrök? Mi van, ha segíteni akart?

De most merre menjek? Leülök egy bükk mögé, és várok.

2017 legjobb gyerek- és ifjúsági könyvei

Kamaszoknak szóló sci-fit és illusztrátort is díjaztak

Tudtad?

A gyerekkönyv és a gyerekirodalom között az a különbség, hogy míg gyerekkönyv lehet egy természettudományos könyv vagy egy képeskönyv is, addig gyerekirodalom csak a gyerekeknek szóló **szépirodalmi** mű lehet.

Amíg mi vígan nyaraltunk, vagy el-
lenkezőleg, szobánk hűvösében vártuk,
hogy egy kicsit enyhüljön a meleg, addig a
HUBBY (Magyar Gyerekkönyv Fórum) át-
adta a tavalyi évre szólóan a legjobb gyermek- és ifjúsági
művek alkotóinak járó díjakat. Nagyon izgalmas, hogy
idén gyermekek is dönthettek arról, melyik mű tetszett ne-
kik a leginkább.

Az Év Gyerekkönyve – 2017 elismerést nemcsak
írók, költők vehetik át, hanem könyvillusztrátorok, mű-
fordítók, de még kiadók is. Ha megnézik a nyertesek
listáját, láthatjátok, hogy a Cimborák is résen volt, hiszen A
tél jegyeseiről ajánlót közöltünk, a Szívlapát kortárs vers-
gyűjteményből pedig összeállítást.

**A 2017-es év megjelenései közül a szakmai zsűri
díjazottai a következők:**

Az Év Gyerekkönyvírója (12 év alatti kategória):

GIMESI DÓRA

A Macskaherceg kilencedik élete

Pozsonyi Pagony Kft.

Olvass bele!

Amikor megáll az idő

„Özvegy Závoczki Endréné sokat járt a Ligetbe, amíg élt. Tavasszal a padon üldögélve szagolta a nyíló akácokat, nyáron a napba tartotta az arcát, ősszel térdig gázolt a falevelben, télen morzsát szórt a rigóknak.” – ezzel a mondattal indul Gimesi Dóra könyve. A gyönyörű történeteket Szegedi Katalin művészi illusztrációi teszik teljessé.

„Nemigen beszélt, inkább csak hallgatta a fák susogását. Így aztán senki sem csodálkozott nagyon, hogy amikor Závoczki Endréné meghalt, belőle is platánfa lett. Magasra és terebélyesre nőtt a ligeti tó

partján, és megnyugodva állapította meg, hogy fának lenni semmivel sem rosszabb, mint embernek. Tavasszal ugyanúgy illatoztak körülötte az akácok, nyáron simogatta a nap, ősszel körüláncolták a falevelek, télen a tenyeréből ettek a rigók.

Egyszer, amikor különösen hosszúra nyúlt a tél, fázósan bújtak össze mind, akik éltek: a házakban az emberek, a Ligetben a fák. Csupsz koronájukon megremegett a zúzmarra, ahogy egymáshoz hajoltak és összesűgtak a szélben.

– Már egészen elgémberedtek a gyökereim – jegyezte meg Tóth Mancika, a karcsú akác.

– Sosem lesz tavasz, én mondom, sosem lesz – sóhajtott egy pesszimista fűzfa.

Závoczkai Endréné megvetően prüszkölt, és a korcsolyázótó felé nézett. Méghogy sosem! Ha ezek tudnák, hány tavaszt látott ő már kivirágozni, hány gyereket felnőni, hány szerelmet fellángolni, hány szívet megszakadni!

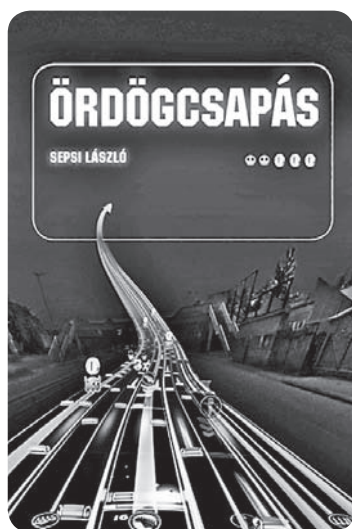
– A gyerekek felnőnek, a szívek megszakadnak, de abban mindenki biztos lehet, hogy a telet tavasz követi, és a zimankó nem tart örökké. Ez így van, amióta világ a világ. Kivéve persze azt az esetet, amikor a városban megállt az idő.

– Milyen esetet? – kíváncsiskodott Tóth Mancika.

– Régen történt – dűnnyögte Závoczkai Endréné. – Maga akkor még faiskolába járt.

– Ugye, szomorú történet? – derült fel a pesszimista fűz. – Szomorú is, vidám is – sóhajtott az öreg platán, és közelebb hajlott a többiekhez. Suttogva mesélt, köré gyűltek a rigók, a cinkék, a galagonyabokrok.”

Az Év Ifjúságikönyv-írója (12 év feletti kategória)

SEPSI LÁSZLÓ

Ördögcsapás

Tilos az Á Könyvek

Sepsi László a *Magyar Nemzet*nek adott interjúban úgy fogalmazott, hogy kamaszként maga is kételkedett az ifjúsági irodalomban: „Úgy voltam vele, hogy minek olvassak ilyet, amikor megkaphatom az igazi, kemény cuccot is? (...) Annyi a fontos, hogy ne nézd hülyének az olvasót, nem kell gügyögni, szépelegni vagy folyton lóbálni a tanulságot” – fogalmazott a szerző, akinek harmadik köteteként jelent meg a sci-fi kategóriába sorolt *Ördögcsapás* című regény.

A történet egy eldugott, magyarországi faluban játszódik, főszereplője pedig három 17 éves srác. Amilyen szokványosan szegény a vidéki közeg, éppen annyira fordulatos, poénokkal tűzdelt a könyv sztorija.

A könyvet 14 év felettek számára ajánlják, ezért jelezzük, hogy Seps László tényleg nem finomkodik: ebben a regényben minden van, ami a valóságban, sőt az is, ami a valóságban nincs.

Vigyázat: felborzolhatja a szülői kedélyeket!

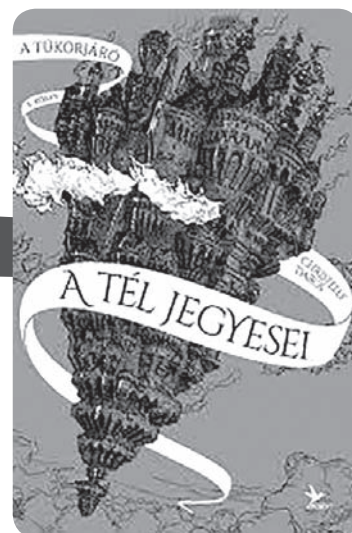

Az Év Fordítója

**MOLNÁR ZSÓFIA
CHRISTELLE DABOS**

A tél jegyesei – A tükörjáró

Kolibri Gyerekkönyvkiadó Kft.

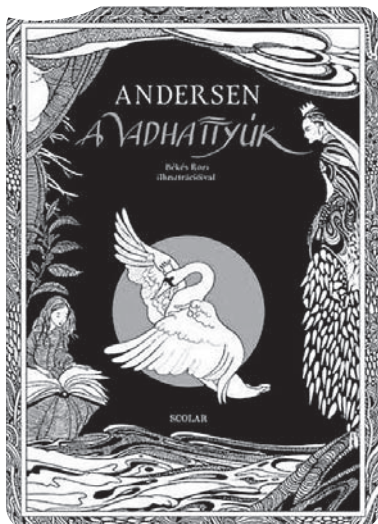

A *tél jegyeseiről* már közöltünk ajánlót, ezért arra kérünk, lapozd fel a korábbi *Cimborákat*, lássuk, megtalálod-e vonatkozó írásunk. Annyit segítünk: a téli történetek között keresd!

Az Év Illusztrátora

BÉKÉS ROZI
HANS CHRISTIAN ANDERSEN

A vadhattyúk

Scolar Kiadó

Békés Rozi illusztrációi új világba helyezik az otthonából elűzött királynányról és hattyúvá változtatott fivéreiről szóló, népszerű Andersen-mesét.

A könyv leírásából azt is megtudjuk, hogy a mű egyben egy új sorozat indító kötete: Békés Rozi fekete-fehér, szecessziós hangulatú tusrajzaival öltözteti művészi köntösbe a világ legszebb meséit.

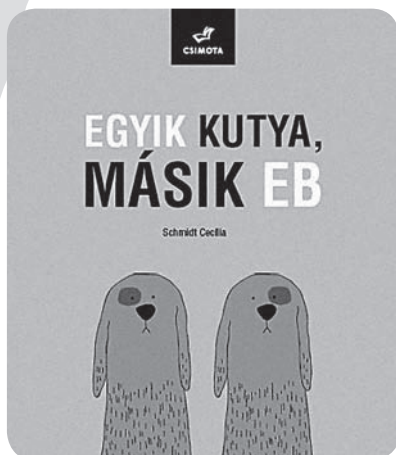
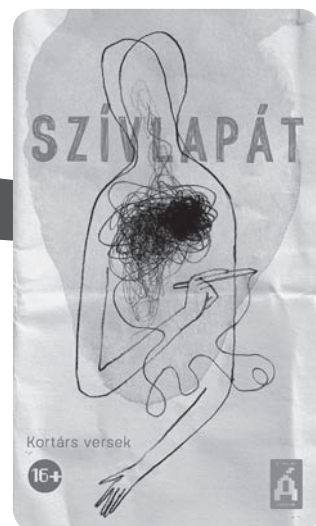

Az Év Leginnovatívabb Könyve

PÉCZELY DÓRA szerkesztő
(Tilos az Á Könyvek Kiadó),

a Szívlakpát

című kortárs versantológiáért

Diákzsűri

SCHMIDT CECÍLIA

Egyik kutya, másik eb

című képekönyvét részesítette elismerésben, az összesített szavazatok alapján.

A Diákzsűri tagjai kilenc iskola – köztük budapesti, vidéki, illetve halmozottan hátrányos helyzetű diákoknak létrehozott intézmények – tanulói közül kerültek ki. Az iskolák különböző projekt módszerek keretében dolgozták fel a HUBBY által számukra összeállított tízes lista díjra jelölt könyveit.

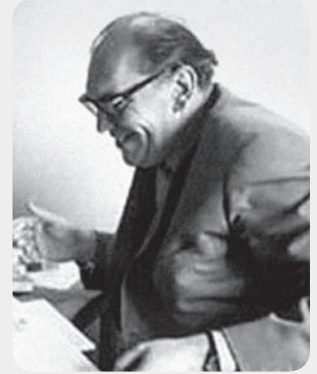

Állati ritmusok és rigmusok

Remek nyelv- és ritmusérzék, kiváló költői készség, telitalálat versbeli összecsengések és leleményes szójátékok: néhány jellemzője annak az írásművészetnek, amely „tulajdonosának” családneve elé nem véletlenül illesztették (vagy illesztette ő maga) a „rímhányó” jelzőt.

Romhányi József (1921–1983) alkotásait leginkább sziporkázóan ötletes és vérbő humorú állatversei kapcsán ismeri fel mindmáig több nemzedéknyi olvasó, ám munkássága több művészeti területre kiterjed. Többek közt operák és operettek, musicalek szövegekönyvének szerzője és fordítója, és ő írta olyan népszerű animációs filmek és rajzfilmsorozatok szövegét is, mint a *Hófehér* és a *Lúdas Matyi*, illetve a *Mézga család*, a *Kérem a következőt* és a *Mekk mester*.

Állatversei halálának évében jelentek meg kötetben, ***Szamárfül*** címmel; ebből származnak az alább olvashatók is.

Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát

Az Új Bány riportere felkereste Ordast.

Interjút kér. Én leközlöm. Olvasd.

– Igaz volna ama vád,

hogy Ön orvul elfogyasztott egy egész nyers nagymamát?

– Egy nagymamát? Egy grammot se!

Ez az egész csak Grimm-mese!

– Hogy Piroskát Ön falta fel, talán csak az is hamis vád?

Nem hagyott meg belőle mást, csak egy fél pár harisnyát?

– Hogy én öt ruhástul? Mit ki nem eszeltek!

Én még az almát is hámozva eszem meg.

– Furcsa, hogy a kunyhóban, hol megevdtek mindketten,

mégis piros farkasnyálynym díszleg a parketten.

– Az úgy történt, hogy ők aznap meghívtak a viskóba.

Nagyon finom uzsonna volt, szamóca és piskóta,

s mivelhogy én evés közben állandóan vicsorgok,

a vérveres szamócalé a pofámból kicsorgott.

– Én úgy tudtam, hogy Önnél szabály,

hogy csak friss húsárut zabál.

– Kacsa! Fület rágok lomhán legelészve,

zsengét, hogy a gyenge gyomrom megeméssze.

– És meddig lesz Önnél a juhhús is tiltva?

– Eddig! De erről már nem írhat, te birka!

Sírfeliratok

Zebra:

Tévedés áldozata vagyok.

Az elefánt átkelt rajtam gyalog...

Hangya:

Kinek járandója csak egy apró morzsa,
ne kapjon fel veknit, mert ez lesz a sorsa.

Nerc:

Hogy lenyúztak, ó, én árva,
elvittek az operába!

Lógott ott még hód, nyest, menyét –
ó, hogy utálom a zenét!

Vakondok:

Feltemettek. Azt se tudom, kicsodák.
Most felülről szagolom az ibolyát.

Cerkóf:

Azt hittem, a kókusz még éretlen.

Tévedtem.

Hülye tyúk:

Csábos voltam csitri jérce koromtól.

Az ércckakas rám ugrott a toronyból.

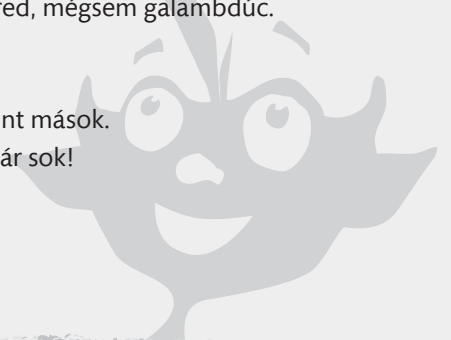
Galamb:

Dörgedelmes intelmemből tanulj, hogyha tudsz:
az ágyúcsó égnek mered, mégsem galambdúc.

Lajhár:

Lustább voltam én, mint mások.

Pihengettem. De ez már sok!

LACKFI JÁNOS
Nem kötelező irodalom (6.)

Edward király, a mormon hentes

Tegye fel a kezét, akinek nem kellett megtanulnia Arany Jánostól *A walesi bárdokat*. Na, nem sokan jelentkeztek! Azt most nem kérdezem, hányan tanulták meg tényleg. A vers úgy indul, mintha egy király munkaköri leírása lenne:

*Edward király, angol király
léptet fakó lován,
hadd látom, úgymond
mennyit ér a velszi tartomány?*

Vagyis Edu bátyánk meg akarja nézni vidéki birtokát, mint egy rendes király. Igaz, később kiderül, mégsem annyira jó szakember, mert, ugye, lemészárolta már, akit csak lehetett, most meg szeretné, ha mindenki puncsolna neki. Mindegy, ez az elején még nem látszik. Írtunk is versműhelyes változatokat, mi lenne, ha nem is királyról szólna a szöveg. Hanem, például:

*Kovács Balázs bérmikulás
Indul piros Ladán,
Hadd látom, úgymond, mennyit ér
Az ócska álszakáll*

Vagy éppen:
Nyári Gyula mormon hentes
Portékája bió,
Gyári nyula hormonmentes,
Bár negyvenöt kiló.

Na és milyen ritmus lüktet a versnek mélyén? Spondeusz – anapestusok, de ez így elég undorítóan hangzik. Ha viszont inkább doboljuk, valahogy így kellene:

*tam-tam tadam, tam-tam tadam,
tam-tam tadam, tadam,*

akkor megérthetjük, mi vonzotta Arany Jánost ebben a rakkendrollban. Mennyivel hatásosabb a sorok eleje a két hosszú szótaggal, mintha végig jambus lenne! Figyeljük csak:

Tadám-tadám, tadám-tadám!

Idétlen, kackiás induló-taktus, mintha így lenne:
*Erik király, a nagy király
oson fakó lován,
milyen csinos, milyen helyes
a velszi tartomány!*

Bezzeg a komor ED-VÁRD király, AN-GOL király (TAMDAM-dadam, TAMDAM-dadam) azt sejteti, hogy itt bizony gáz van. És még nagyobb gáz lesz.

A ballada-divat azért is szorította ki a régi énekmondást, mert pörgősebb és bulvárosabb volt. Az Arany-balladák tele vannak horrorral és szexszel, csak a suliban ezt elmaszatozzuk. De akkor miért szerepelnek a tananyagban? Ágnes asszony a szeretőjével kinyírja a férjét, aztán megkattan. Vörös Rébék, azaz Rebi néni magányos uraknak árulja az utazgató kasznár parlagon heverő nejét, amiből emberhalál lesz. Zách Felicián lányát megerősokolják, ezért levágja a felbujtó királyné ujjait, ő meg cserébe kiirtja az egész Zách-családot.

Nyamiiii!!!

Na, Edward is szénné éget ötszáz korabeli popsztárt: így szól rájuk, ha hangosan énekelnek. Ja, és az anapestusok! Ezek is mintha a diákok ijesztgetésére lennének a szövegben. Az anapestus ritmusa: TAKADAM. Vagyis egyáltalán nem passzol az eddigiekhez. Tam-tam-tadam, tam-tam-tadam...

Hova tegyük? Aranynak nem gond egy kis vagánykodás, hopp: Vadat és halat, s mi jó falat; meg: Ti urak, ti urak, hitvány ebek. Ehelyett, hogy TAMDAM-tadam, ez jön: TAKADAM-tadam. Vagy Takadam-takadam. Mégpedig mindig ott, ahol Edwardnál kimegy a biztosíték. A király kilép a vers ritmusából, és bekattan.

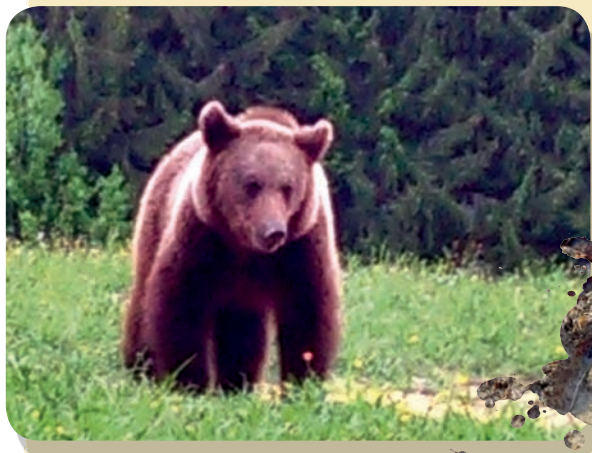
Hát erre (is) jó a versben a dobszerző. Mindig többet mond valamennyivel, mint a szavak.

Erdei lépten-nyomon

Az utóbbi időben egyre gyakrabban lehet hallani, olvasni a medvéről. Pontosabban arról, hogy olyan helyeken is megfigyelték, találkoztak vele, ahol régebben nem nagyon fordult elő. Felismerte ugyanis, hogy az ember nyomában sok hulladék marad, ami számára táplálékforrás lehet.

A medve még a medvelesből nézve is félelmetes

Az állatokat az erdőben, mezőn általában nem könnyű megfigyelni, mert nagyon óvatosak, félénkek, és általában hamarabb észrevesznek bennünket, mint mi őket. Azonban számos olyan nyomot hagynak, amelyeket ismerve következtethetünk az adott területen élő állatokra, viselkedésükre, táplálkozásukra.

A különféle jeleken kívül az erdő madarai, emlősei hanggal is „szólnak” hozzánk, legtöbbször arra figyelmeztetve, hogy észrevettek, a területükön járunk. A riasztás egyik gymestere a szajkó (mátyásmadár).

Magashegységekben, rejtettebb helyeken megfigyelhetünk zergéket

A hangokat természetesen nem könnyű megismerni, megkülönböztetni, de érdemes tanulmányozni, megtanulni pár hangot, jelet. A szarka, szajkó, rigó akkor is hangoskodik, ha rókát, vadmacskát, esetleg farkast lát settenkedni az ösvényen. A madarak a hangjukon kívül elhullatott tollakkal, tojásbéjjel, ürülékkel, táplálékmaradvánnyal jelzik, hogy ott vannak.

A nagyobb vadak inkább csendben próbálnak eltűnni a szemünk elől, az erős hangok, zörgetések általában idegeskedésükre, zaklatottságukra utalnak.

Itt is megfordult a medve

A vadak jelenlétét és útját leghatározottabban mindig a lábnyomok jelzik. A hulladékok (ürülékük) előfordulása (szarvas, medve, vaddisznó esetében) azt jelzi, hogy azon a helyen járnak. Felismerhetőek a szarvas, vaddisznó dagonyázó helyei, ahol húsölnek nyáron, és testükre sárréteget kennek, amely védi a szűnyögek, legyek csípése ellen.

Néhány kirándulás után már komoly gyűjteményt készíthettek mókusrágtá tobozból, madártollból, fáról lehullott fészekből, csigaházakból.

Emléknek egy préselt, elsárgult falevél is megfelelő

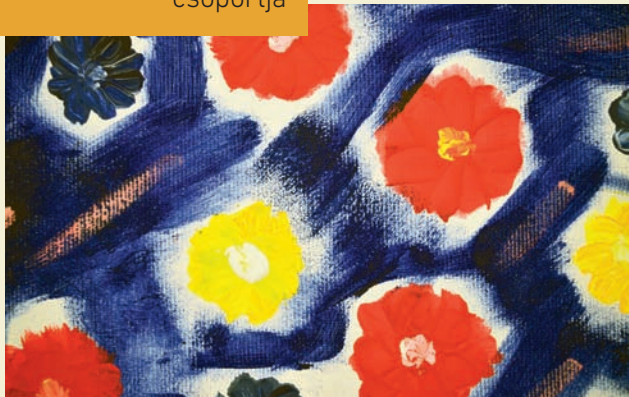
A szerző felvételei

A műhely sokszínű varázsa

A Szín-téren: a sepsiszentgyörgyi **Művészeti Népiskola** vizuális művészet csoportja

Az éves munka eredményét összefoglaló kiállítást Sepsiszentgyörgyön, a Lábás Ház két termében rendeztük el. Az egyik teremben válogatást láthattunk a felnőttek munkáiból, a másikban a gyerekek alkotásai kaptak helyet. A nagyok anyagát az idén a változatosság jellemezte, a témákat, technikákat az érdeklődési körükhöz hangoltuk, ők ebben a rendszerben heti egy alkalommal dolgoznak a műhelyben. Ezen felül mindenki úgy jár órákra, ahogy tud, ezért nem egyazon szinten vannak.

Ha beléptünk a kiállításra, és balra indulva kezdjük nézni az anyagot, Eszter állatportréit találtuk elsőnek, a flamingót és a rókát, amire, nagy szó, vevő is jelentkezett! Rendkívüli érzékenységgel és részletgazdagsággal megmunkált alkotásokat láttunk, amelyek mellett portrék kaptak helyet. A munkákat úgy rendeztük el, hogy valamilyen formában, vizuálisan, tematikában, ábrázolásukban kommunikáljanak egymással. A flamingó és a

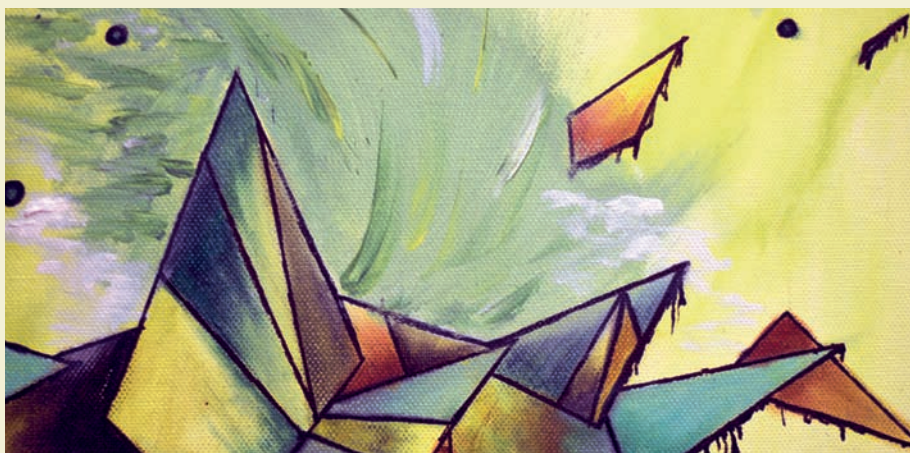
róka egymás felé fordul, aztán mellettük, a portréknál, egy szemből ábrázolt nő, mellette egy másik diáktól egy Ady-ceruzaportré, másik toll. Továbbá láttunk akril műveket, nagyon menő volt mind a kicsik, mind a nagyok körében ez a technika, vászonra sokat dolgoztunk az idén. Bagolyportré követte a sort, ami végül is, azt hiszem, krétarajz.

Tovább egy rendkívül nagy figyelemmel és érzékenységgel megrajzolt, vázlatjellegű épületforma jelent meg, strukturális, geometriára koncentrált mű, aztán volt a szép portré, fehér-feketében, ő kizárólag csak portrékat

rajzolt az idén, aztán Ágnes lova, ami konceptuálisabb megközelítés, a szobor és az élő ló kapcsolata, valamint a szoborból megelevenedő lovat láthattuk, a kitörés pillanatát. Utána a külső-belső harcok jelentek meg egy másik vásznon, ugyancsak Ágnes-től, aki az idén élen járt, mind részvétel, mind munkakedv, mind teljesítmény alapján, ha lehet ilyet mondani. Aztán egy kollázmunkája Borának, amit egy rendezvényre készített. Ágnes lóportréja, ami szintén nagy sikernek örvendett a kiállítás látogatói körében, mellette egy fa törzsközelből.

Ha tovább haladtunk, a plakátra felhasznált faun képe

elé értünk, amely rajz és vízfesték kombinációja, mellette Hanna öko-témájú munkája: egy madarat ábrázolt fogolyként egy villanykörtében. És aztán zárta a sort a dekoratív szett, virágos, díszítő kompozíciók vásznon és papíron.

Az elválasztó falrészén Arni linómetszete a medvével való találkozásáról – ő felvételizett, és be is került a váradi művészeti egyetemre az idén. Szemben ezzel geometriai mű, egy nagyon egyszerű kompozíció, egységes sötétzöld háttér előtt két vörös kocka megdöntve, mintha leesni készülne – magyarázat nélkül egyik kedvencem a kiállított anyagból.

A kicsiknél az idén is nehezebb volt kiválasztani a műveket, mert ők rendkívül termékenyek, vaskos mappákat tesznek le az asztalra. Sokat kísérleteztünk együtt a linómetszettel és a monotípiával, úgyhogy bemutattunk a kiállításon pár levonatot is, de egy posztamensre csak a dúcokat, a kivésett negatívokat tettük, pontosabban 12 darab, különböző stádiumban leledző linólapot. Ez szuperül nézett ki, ennél a feladatnál is mindenkiel más tempóban haladtunk. Egyesek minimum egy metszetet, mások a lap mindkét oldalára rajzoltak, véstek, akadt fekete, monokróm, de még színes levonat is! Néhányan egyszerűt, páran bonyolultat, figuratív vagy dekoratív jellegűt készítettek. Örülök, hogy bevált a technika, és az ezt kísérő monotípia is, a maga varázsával, látványosságával, könnyűségével. Otthonosan mozogtak gyermekeink ebben a műhelyjellegű környezetben, a papírok, festékek, vésők, linók, hengerek között. Szinte kitöltötte teljes évünket ez a foglalkozás, szeretettel fordultunk az anyagok felé, az ismétlődő folyamatokban egyre magabiztosabban dolgoztak diákjaink. Kedvencünk lett a linó, a vászonra festés mellett ezt üzték a legnagyobb örömmel a csoport tagjai. Ez ki is olvasható a kiállított anyagból, egy teljes falat vászonra festett munkák tettek ki. Érdekes, hogy a festmények teljesen különböznek egymástól, a megmunkálás, ecsetkezelés, színhasználat, tematika terén.

Az is látszott belőlük, hogy a kicsik is mekkora egyéniségek! Van, aki sok vízzel, vázlatosan fest, más pasztásan, teljes felületeket befedve. A harmadik tárgyi eszközhasználatot mellőzve, kézzel hordja fel a festéket az alapra vagy más utakon közelíti meg az alkotási folyamatot.

Erős természetközelség fedezhető fel a színes vásznanon. Ha akarunk közös vonalat találni, akkor az állatok, növények, tájak, virágok, a víz, Nap, a zöldek jelenléte hoz egységet a sokszínűségbe. A festmények mellett ott vannak a különböző tematikájú rajzok, ahol megjelenik a figura, a lóerő, a motor, a gyorsaság, a geometriai elemek sora, illetve az még, ami őket érdekli, saját élményeikből merítve.

Állatábrázolások bestiáriumokban és imakönyvekben

Zenélő hölgyek a tisztaságot jelképező, éneklő hattyúkkal (Richard de Fournival bestiáriuma)

A tavasz első visszatérő vándormadara, a reményt és újjászületést jelképező fecske (A szerelem bestiáriuma)

Kőszáli kecske ábrázolása egy reneszánsz kori műben (Anne Walshe bestiáriuma, 15. század)

Az éberséget és hűséget szimbolizáló darvak, köztük a karmai közt követ tartó vezérdaru (Aberdeen bestiárium, 1200 körül)

Bibliai jelenet: Ádám nevet ad az állatoknak (angol bestiárium, 1230 körül)

A madarak királya, a sas, egy reneszánsz kori francia imakönyvben (1460)

Óriási fülét karjára tekerő csodalény egy 11. századi, valószínűleg Canterburyben készült kódexben (Kelet csodái, 1040 körül)

Az Ószövetségben a tisztátalan állatok közé sorolt, emberarcú lényként ábrázolt denevér (Aberdeen bestiárium)

Lófejű, őzlábú unikornis (egyszarvú), amelyet a legenda szerint csak akkor győzhettek le, amikor szüzek ölébe hajtották fejét (Ormesby pszaltérium)

A képzeletbeli bonnacon az 1240-es években írt és illusztrált Bodley kéziratban

Az ókori hajósok által gyakran látni vélt, csábítást és hiúságot megtettesítő sellők (Northumberland bestiárium, 1250 körül)

A galamboknak menedéket adó, árnyékával a sárkányokat elriasztó, mitológiai peridens fa (Aberdeen bestiárium)

Középkori állattankönyvek: bestiáriumok

A gonoszt megtestesítő, legendabeli (egykor létezőnek hitt) sárkánnyal küzdő lovag egy 13. századi imádságság könyvben

Az állatok királya, az erőt, hatalmat és bátorságot jelképező oroslán egy 13. századi szoltáros könyv illusztrációján

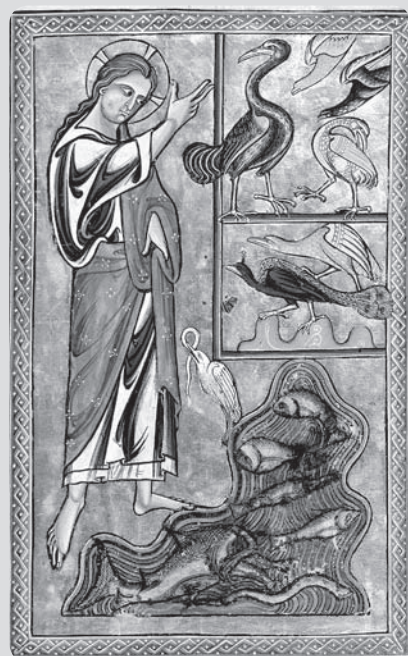
Az ókorban a bölcsesség, a középkorban a halál jelképe, illetve a boszorkányok madarának tartott bagoly egy 13. századi állattankönyv miniatúráján

Bestiák és mesebeli állatok

Őseink barlangok falaira festve, karcolva örökítették meg az évezredekkel ezelőtt élt, nem egy esetben mára kihalt állatok – mamutok, őstulok, kardfogú tigrisek stb. – képeit. Az ókori birodalmakban a valóban élt állatokról és a mítoszok képzeletbeli lényeiről óegyiptomi papiruszok, fal-festmények, mezopotámiai domborművek, antik görög vagy római ábrázolások és természettudományos leírások is tudósítanak.

Az első ismert állattankönyv – a középkori bestiáriumok őse – a *Phüszikologosz* (természettudós) című, görög nyelvű mű, amelyben híres ókori filozófusok – Arisztotelész, id. Plinius stb. – természettudományos

írásait foglalta össze az ismeretlen szerző. A 2. században írt könyv később több európai nyelvre lefordítva vált népszerűvé. A versben vagy prózában írt, gazdagon illusztrált középkori bestiáriumokból nemcsak a kevés, olvasni tudó gyerek és felnőtt ismerhette meg a madarakat, a házi- és a vadállatokat – fogukat fenő, fenekedő, vérszomjas, támadásra kész fenevadakat (bestiákat) – és a fantázialényeket. Néhány, jelképpé vált növény, illetve drágakő leírása is szerepelt bennük, az állatok jellemzése mellett pedig azok szimbolikus jelentése is fontos helyet kapott. Az állatok viselkedésének az emberekéhez való hasonlóságát, illetve a hozzájuk fűződő erkölcsi és vallási tanításokat a szerzők gyakran állattalmesével is szemléltették.

A halak és a madarak teremtését illusztráló miniatúra az 1200 körül írt (a 16. században VIII. Henrik tulajdonát képező) *Aberdeen Bestiárium*ban

Orrszarvú egy 1. század végén írt perzsa természettankönyvben

Az asszonyfelsőtestű, halfarkú, férfiakat megigéz, csábítást jelképező sellő egy reneszánsz kori kéziratban (1480 körül)

Sebastian Münster bestiáriumában a kacsatermő fa Mária szüzességének szimbólumaként jelenik meg (1544)

Vadállatok Hrabanus Maurus 840-ben írt, *De rerum naturis* (A dolgok természete) című enciklopédiájában

Tojását homokba rejtő (csak az utazók elbeszéléseiből ismert, kissé elrajzolt) strucc Guillaume le Clerc *Isteni bestiáriumában* (1210)

Szerelmespár bögő számmal Richard de Fournival állattan-könyvében (A szerelem bestiáriuma, 1245)

Tüskéiken gyümölcsöt szállító sünök az 1200 körül írt *Aberdeen bestiáriumban*

Bestiák nyomában

A középkorban és az újkor első századaiban igen kedvelt bestiáriumok, illetve az állatábrázolásokkal díszített imádságos és zoltáros könyvek (pszaltériumok) lapozgatói nemcsak az Európában honos állatokat ismerhették meg, hanem a távoli földrészekén élő, a világutazók beszámolóí alapján leírt, egzotikusakat is. A kódexekben az állatok valós vagy vélt tulajdonságainak és viselkedésének (gyakran téves) leírását színes miniatűrakkal tették szemléletesebbé.

Hrabanus Maurus német szerzetes a 9. században még latin nyelven írta a középkor első enciklopédiáját, a 11-12. századtól viszont már francia, angol, német nyelven írt művek vonzottak szélesebb olvasótábort. Az 1200-as évek elejének egyik leg-

népszerűbb állattan-könyve Normandiai Guillaume le Clerc teológus, költő tudományos és teológiai tanokat népszerűsítő, 90 állatot leíró *Isteni bestiáriuma* volt.

A fennmaradt kéziratok közül talán a legszebben illusztrált az 1200 körül keletkezett *Aberdeen bestiárium*, amelyből a létező és képzeletbeli állatok mellett a későgotika korának gondolkodásmódja és szokásai is megismerhetők.

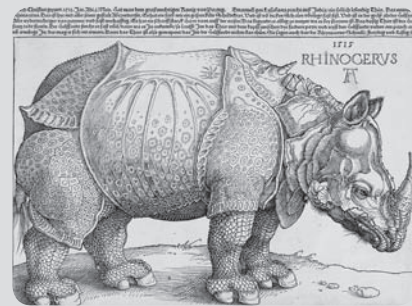
A középkori állattan-könyvek történetében egyedülálló Richard de Fournival francia orvos, költő erkölcsi értékekről elmélkedő kézírata, *A szerelem bestiáriuma*, amelyben a boldog és a boldogtalan szerelmet, a reményt és a kétségbeesést mutatta be elsősorban nők számára megálmodott „állatkertje” által.

A világutazók által leírt elefántok a 13. századi *Rochester bestiárium* illusztrációján

Anatómiailag nem teljesen pontos teknősábrázolás a 13. század végén írt *Ormesby pszaltérium* miniatűrjében

Albrecht Dürer rajza az Ázsiában és Afrikában honos orrszarvúról Conrad Gessner svájci természettudós *Az állatok története* című művében (1555)

A középkori bestiáriumbok létező állatként írták le az állatok urának tartott, oroszlántestű, sasszárnyú és sasfejú griffmadarat

Fejét a beteg király felé fordító, ezzel gyógyulását megjövendőelő caladrius madár egy 13. századi bestiáriumban

Félig madár, félig nő szirén- és ember-felsőtestű, lóalsótestű kentaur egy 1270-ben készült németalföldi kéziratban

Madarak és mítikus madárlények

A bestiáriumban a természetben élő, az emberi lélek és a szabadság jelképeivé vált madarak mellett képzeletbeli, ám a középkorban valószínűsnek hitt madárlények leírása is megtalálható.

A vörös-arany tollazatú, önmagát ötszáz évente elégető, majd poraiból feltámadó *főnix* a régi állattan-könyvek szerint az újjászületés, a feltámadás és az örök élet szimbóluma, a teremtés, a gyógyítás és a tudás megtestesítője.

Sokáig hittek a *repülő sárkányok* és az oroszlántestű, kampós csőrű, sasszárnyú – az oroszlán és a sas erejét egyesítő –, mesebeli *griffmadár* létezésében is. Az állatok urának, az aranybányák őrzőjének tartott fan-

tázialényt Kézai Simon Szittyország hegyei közt élő, drágaköveket őrző, hatalmas madárként említi 13. századi krónikájában.

A fiait saját vérével tápláló – a bestiáriumban leírt változat szerint életre keltő – *pelikán* az önfeláldozás jelképe, a királyok házaiban élő, betegeket gyógyító, jóstehetséggel megáldott, hófehér *caladrius* madár pedig a büntelen Krisztus szimbóluma lett.

Előfordult, hogy létező állatot véltek félelmetes szörnyeknek: a Dél-Amerika esőerdőiben honos, hatalmas ragadozó madarat, a *hárpiát* például emberarcú, madártestű lényként ábrázolták, a gyíkok Közép-Amerikában élő egyik faja, a *baziliszkus* pedig idős kakas kígyó által kiköltött tojásából született, kakas, sárkány, gyík keverékeként tűnt fel a bestiáriumban.

Az önmagát elégető, majd hamvaiból újjászülető főnix (a könnyeivel minden sebet begyógyító tűzmadár) az *Aberdeen* bestiáriumban

Fiait feltépett melléből kiömlő vérével tápláló pelikán (az áldozatkészség és az isteni szeretetet jelképe) Conrad Gessner *Az állatok története* című könyvében (1555)

Fenyegető lényként, a szélvihar és a gonosz mindent felfaló megtestesítőjeként ábrázolt hárpia az *Ormesby pszalteriumban*

A kígyók halálos bünt jelképező királya, a mérgező leheletű, pillantásával ölni tudó baziliszkus az egyetlen, őt legyőzni képes állattal, a menyéttel egy 16. századi állattan-könyvben

A szarvait harc közben bármerre elfordítani képes yale az *Aberdeen bestiáriumban* (1200 körül)

Emberfejű, oroslántestű mantikór, a perzsa mitológia emberevő szörnye, egy 13. századi angol kéziratban

A leggyorsabb, vadon élő állatnak tartott, fültől fülig érő szájú, egyetlen hatalmas fogú leucrota a *Rochester bestiáriumban* (1230 körül)

Tengeri szörnyek (szerzetes, tritón, halfarkú szatír és tengeri püspök) Gaspar Schott *Physica Curiosa* (A természet csodái) című könyvében (1662)

Fantáziaszörnyek, keveréklények

A bestiáriumok szerzői nem tettek különbséget a valóban létező és a képzeletbeli állatok között. Részletes leírások születtek mitológiai és bibliai fantázialényekről, valamint olyan teremtményekről, amelyeket a világutazók a bennszülöttek elbeszéléseiből ismertek meg, esetleg – beszámolóik szerint – látni, hallani véltek, nyomon követtek. Valóban élő állatként jelent meg az emberevő *mantikór*, az antilopszerű *yale*, az emberi hangot utánozni képes, oroslán, ló, szarvas keverék *leucrota* vagy a legkülönösebb módon védekező, menekülés közben több száz méteren át tűzforró, bűzös gázokat és ürüléket kibocsátó *bonnacon*.

A 16-17. században a borzongani vágyók Sebastian Münster, Ulisse Aldrovandi vagy Gaspar Schott műveit lapozva emberekhez hasonló szörnyek sokaságától ijedezhettek kedvükre. Természettan-könyveik lapjain maradt fenn a hajósok által az 1500-as években állítólag látott (sőt, a lengyel király színe elé vitt!), pikkelyes testű tengeri püspök és szerzetes, valamint az egyetlen lábukat napernyőként használó vagy a hideg éjszakákon hosszú fülükkel takarózó torzszülöttek képe.

Több fantázialényt még a 18. században is létezőnek hittek. Miszkolci Gáspár 1700 körül megjelent művében (*Egy jeles vad-kert*) olvasható: „a Szentírás sok helyeken jeles hasonlatosságokat véssen az Unikornisnak természetitől (...) szükségesképpen vagyon tehát a természetben Unikornis.”

A hátrahajló szarvú, bűzös gázok kibocsátásával védekező *bonnacon* az 1250-es években illusztrált *Northumberland bestiáriumban*

Kutyafejű, fejetlen, kétfejű, egyszemű, illetve testét a napfénytől óriási lábfejével védő torzszülöttek Sebastian Münster *Monstrorum Historia* (A szörnyek története) című könyvében (1544)

Hosszú nyakú, darucsórú, antropomorf (emberhez hasonló) lény Ulisse Androvandi *Monstrorum Historia* (A szörnyek története) című művében (1642)

A Cimborá-kihívás élmezőnye

A Cimborá tavalyi pályázata könyvajánló írására szólította olvasóit. Nyolc, általunk ajánlott ifjúsági könyv közül lehetett választani, és olyan írásokat vártunk, amelyekből kiderül nemcsak az, hogy mi tetszik a könyvből, hanem az is, amivel nem ért egyet a pályázó. Reméljük, nektek is annyira izgalmas volt a kihívás, mint számunkra olvasni az ajánlókat, észrevételeiteket, őszinte és személyes meglátásaitokat.

A nyolc könyv új tulajdonosának névsorában nem állítottunk fel rangsort, a pályázó neve és a témául választott könyv címe alatt zárójelben jelezzük, melyik könyv lett a jutalma. Értékelést a beküldött könyvajánlókra személyes üzenetben (e-mailben) juttattunk el minden pályázónak. Köszönjük mindenkinek, aki velünk tartott!

GECESE KLAUDIA – **DÓKA PÉTER: A kék hajú lány**
(NÓGRÁDI GÁBOR: **A bátyám zseni**)

FEKETE DORKA-FANNI – **DÓKA PÉTER: A kék hajú lány**
(SCHMUCK OTTÓ: **A kelyhesek titkos temploma**)

FÜLÖP DORKA – **G. SZABÓ JUDIT:**
A macskát visszafelé simogatják
(SZABÓ MAGDA: **Álarcosbál**)

KOVÁCS ANDREA – **DÓKA PÉTER: A kék hajú lány**
(SZABÓ MAGDA: **Abigél**)

OLÁH-MÁTÉ BOGLÁRKA – **HÉLÈNE MONTARDRE:**
A lónak nincs árnyéka
(DÓKA PÉTER: **A kék hajú lány**)

SZÁSZ ZITA BOGLÁRKA – **DÓKA PÉTER:**
A kék hajú lány
(HÉLÈNE MONTARDRE: **A lónak nincs árnyéka**)

ANTAL ESZTER – **SZABÓ MAGDA: Álarcosbál**
(NÓGRÁDI GÁBOR: **A gonosz hét napja**)

KALÁNYOS KINCSCSÓ – **SZABÓ MAGDA: Abigél**
(G. SZABÓ JUDIT: **A macskát visszafelé simogatják**)

Szász Zita Boglárka könyvajánlóját a márciusi, Kovács Andreáét, Nagy Edináét az áprilisi, Fülöp Dorka, Fekete Dorka Fanni, Antal Eszter írását a májusi Cimborában közöltük. Alább a további három nyertes könyvajánlót olvashatjátok.

Dóka Péter A kék hajú lány

Dóka Péter könyvének főszereplője egy tizenkét éves kislány, Mira, és egy tizenhárom éves kisfiú, Olivér. Ez a könyv nagyon mély, fölkavaró érzelmeket váltott ki belőlem az elejétől fogva, mert a könyvben szereplő kislány folyton arról beszél, hogy ő meg fog halni, és tudni szeretné, hogy mi vár rá.

Mira és Olivér története egy kórházban indul, ott ismerkednek meg egymással. Olivér először furcsának tartotta Mirát, mert nem igazán találkozott még olyan lánnyal, akinek kékre festett haja és hosszú, fekete körmei vannak. Amikor először beszélgettek, Mira nagyon mogorva volt vele, de miután egyre többször megismétlődtek a találkozások, egyre kedvesebb és nyíltabb lett Olivérrel. Mira nagyon különleges lány, mindig vámpírokat rajzolgat és a csodára vár, mert hát volt miért sajnós, főleg egy kórházban...

Olivérnek is volt némi furcsasága, amit én nagyon hihetetlennek találtam. A kórházba kerülése előtt nem voltak egyáltalán barátai, de itt ő is barátokra talált. Mindenkinek próbált segíteni, aki beteg volt vagy boldogtalan. De leginkább egyvalakit szeretett volna megmenteni: Mirát, a kék hajú lányt.

Dóka Péter véleményem szerint ezzel a könyvvel arra utal, hogy a legnagyobb problémában és betegségben is tudja boldogan és mosolyogva élni mindennapjait az ember. Nem kell elkeseredni, mert az élet nem áll csak úgy meg, hanem

igenis meg tud küzdeni ilyen problémákkal és boldogan élni az ember.

Amikor én olvastam ezt a könyvet, megszűnt a külvilág, és belemerültem a sorokba, a történetbe. Minden percét élveztem. Aki szeret olvasni, az tudja, hogy

milyen átélni egy könyvet. Ezért csak ajánlani tudom a 12-15 éves korosztályú gyerekeknek, de bátran olvassák el az idősebbek is, mert rendkívüli kalandot nyújthat.

Gecse Klaudia, Kisbácón

Szabó Magda Abigél

A könyv főszereplője Vitay Georgina, röviden: Gina, 14 éves egyke. Mivel az édesanyja meghalt, édesapjával, a táborkokkal és nevelőnőjével élt Budapesten, egy gellérthegyi villában. Tipikusan olyan lány, aki főszereplő lenne az osztályodban, a diáktanácsban, a jazzbaletten na meg az Instán: naponta új ruhában, új helyszínen szelfizne a pandorás nyak-

láncában, amit valamelyik szerelmétől kapott. Az Abigél is menő lenne, hogyha posztolt volna belőle egy idézetet:

„Milyen furcsán és váratlanul következnek be az ember életében a legjelentősebb események. Nem úgy, és nem is akkor, ahogy és amikor várja az ember, másképpen, más előzmény után, valahogy logikátlanul.”

Csakhogy a történet a második világháború idején játszódik, így kimarad belőle a technika, a tablet, a gyors üzi. Maradtak a jó kis pletykák személyesen, valamint a telefon és a posta. Ginát váratlanul, egyik napról a másikra édesapja a leánynevelő intézetbe, a Matulába íratja, amely a fővárostól távol eső településen van. A valódi ok a lány számára rejtve marad. Gina addigi világától nagyban különbözik az új hely. A Matula egy zárt és szigorú intézet,

ahol komoly rendszabályok uralkodnak. Minden holmiját elveszik tőle, például a sminkkészletét, és teljesen új és nevetséges ruházatot és felszerelést kap.

Egyszer hopp, máskor kopp. Kezdetben nagyon rossz a kapcsolata a többi lánnyal, nagyon gyerekesnek találja a szokásait, még gyerekesebbnek találja a csodatévő Abigél legendáját – ettől még nem válik szimpatikussá az olvasónak. Gina többször is megtervezi, hogy hogyan tudna megszökni a Matulából. Nem könnyű a feladat, hiszen ez az intézet egy szabályos börtön, ahol nem érintkezhetnek a tanulók senkivel.

De végül is, ki az az Abigél? Egy leányt formázó szobor? Ahogy a mesékben és általában az életünk fonalán, mindig találunk valakit, aki kitarthatóan mellénk szegődik.

Hol van az a pont, amikor hirtelen félretesszük az előítéleteinket, és kedvelni tudjuk Ginát? Van, aki az elejétől át tudja érezni a helyzetét; van, aki sajnálja, amikor rosszra fordul a sorsa. Én akkor kedveltem meg, amikor az irtózatossá nagy bajban adott egy sanszot Abigélnek, segítséget kért.

Hosszan tart a Matulában való tartózkodása vagy mindez egy átmeneti állapot? Mi a tanulsága egy ilyen életvilág-váltásnak?

Hasonló korú, népszerű, kevésbé népszerű és különc lányoknak ajánlom, hogy fejtsék meg a fenti kérdésekre a válaszokat.

#BP #Matula #instatravel #hajadismilyen
#loveterrarium

Kalányos Kincső Imola

Hélène Montardre A lónak nincs árnyéka

Az író ebben a könyvében egy különleges, ugyanakkor kissé szomorú lovas kalandra invitálja az olvasókat. Ez a könyv azoknak az olvasóknak is nagy élményt nyújthat, akiktől távolabb állnak a lovak. Ilyen vagyok én is. Nem állnak hozzám közel a lovak, de a könyv címe annyira megfogott, hogy úgy

gondoltam, ezt el kell olvasnom. Ahogy elkezdtem a könyvet olvasgatni, már tudtam, hogy ez a történet nekem való.

A könyv történetének középpontjában egy elvadult ló áll, aki akkor vadult el, mikor egy hídon szembejött vele egy autó, és ekkor ledobta a hátáról a rajta utazó ►►

Túl ijesztőek voltak a gyermekek számára Thomas Edison beszélő játékbabái

69 éves feltalálói karrierje során **Thomas Edison** nevéhez hihetetlen számú szabadalom kötődött, egészen pontosan 1093 darab. Ezek között volt az izzólámpa, a fonográf és a mozgóképkészítés több korai kelléke is. Volt azonban

jó néhány melléfogása is: „a Menlo Park-i varázsló” legnagyobb baklövése talán 1890-ben történt, amikor forgalomba hozott egy 56 centiméter magas játékszert, amelyet ma az Edison-féle beszélő babaként ismerünk.

Edison úgy gondolta, gyermekjáték formájában kiválóan szemléltethetné új találmánya, a viaszhengeres fonográf otthoni szórakoztatásra való számtalan felhasználási lehetőségét. Ezzel szemben inkább kényelmetlen, hidegrázós érzést sikerült előidéznie a vásárlókban és főleg azok gyermekeiben. A sajtó eleinte izgatottan érdeklődött az 1877 óta fejlesztés alatt álló találmány iránt – egy 1888-as szalagcím így szólt: A csodálatos játékok, amelyeket Mr. Edison készít a jó kislányoknak.

Miután azonban 1890-ben kereskedelmi forgalomba került a baba, az emberek több furcsaságot is észrevettek. Az 56 centiméter magas, a gyermekek számára nem éppen könnyű 1,8 kilogramm tömegű játékszer többnyire fából készült, feje porcelánból – ahogy ez megszokott volt –, törzse azonban, amely a fonográfot tartalmazta, fémből volt, üvegszemei által kölcsönzött tekintete pedig kimondottan nyugtalanító volt.

Ha a külseje nem lett volna elég, a baba hangja már biztosan riasztóan hatott volna bárkire. A fém törzsben elhelyezett miniatűr fonográf viaszhengereinek felületére ismert angol gyermekdalok, illetve mondókák ►►

►► lányt. Ahogy ez megtörtént, azután a lóval már nagyon keveset foglalkoztak. Nem merte senki megülni, mert nagyon agresszívvá vált. Ez így ment egészen addig, amíg egy napon belépett a ló életébe Lea. Ekkor megváltozott Sombrero (mert hát így hívták a lovat) és Lea élete is. Hogy hogyan és mi történt ezek után? Azt megtudhatjátok, ha elolvassátok a könyvet.

A könyvben megjelenő képek is nagy szerepet játszanak, hiszen sok mindent elárulnak a történetről, igaz, nem színesek, de a jelentésükön van a lényeg. Maga a könyv borítója is nagyon szép és igazán csajos, de a fiúk se rémüljenek meg, mert nekik is nagy-szerű élmény lehet, ha elolvassák ezt a történetet.

Azért a sok jó mellett egy pici, de igazán pici kivetnivalóm is van. Úgy gondolom, hogy az első pár oldalon megjelenő apa lehetne kissé kedvesebb, úgyszintén legkisebb lánya is. De ami ebben a könyvben

kifogásolható lehet, az ennél egy picivel sem több.

Végezetül még hozzáfűzném, igaz, ez talán csak az én problémám, de ha ez a könyv háromszáz oldalas lett volna, akkor is pont ezzel az érdeklődéssel olvastam volna végig. Szívesen belefeledkeztem volna még az olvasásba pár oldalon keresztül.

Ezt a könyvet bátran ajánlom a 12-15 év közötti gyerekeknek, de akár az idősebbeknek is. Élménydús olvasást kívánok!

Olá-Máté Boglárka, Kisbacon

Pad alatt

▷▷ húszperces változatait karcolták fel, mint például a *Mary Had a Little Lamb*, a *Jack and Jill*, a *Hickory Dickory Dock*, a *Twinkle, Twinkle Little Star*, vagy a *Now I Lay Me Down to Sleep*. A baba hátán található tekerővel lehetett a felvételeket lejátszani.

Ahelyett azonban, hogy aranyos, csengő-bongó gyermekhangon szólaltak volna meg a dalocskák, a babából előtörő hang inkább arra hasonlított, mintha egy túsul ejtett és életveszélyesen megfenyegetett nővel olvasatnák fel a váltsága feltételeit. Ennek oka egyszerű volt: a felvételeket valóban fiatal hölgyek készítették, akiknek a gyárépület fülkéiben ülve úgy kellett belekiabálniuk a verseket a felvevőkészülékbe, annak érdekében, hogy a hangjuk hallható legyen. A felvételek minőségét tovább rontotta, hogy sok esetben a viaszhengerek már a szállítás során megsérültek, az idő múlásával pedig óhatatlanul deformálódtak, tovább torzítva az amúgy sem túlzottan kellemes hangokat.

A sajtó egycsapásra Edison babája ellen fordult, a feltalálót is gúnyolva. A *Washington Post* egyik szalagcíme, amely úgy szólt: *Beszélő babák: talán szórakoztatóbbak lennének, ha értenénk, amit mondanak*, a finomabb kritikák közé tartozott. A baba sorsát a negatív visszhang mellett ára is megpecsételte: a játék önmagában, ruha nélkül 10 dollárba, míg felöltöztetett kiadása 20 dollárba került – ez ma körülbelül 235, illetve 470 dollárnak (azaz nagyjából 1000, illetve 1900 lejnek, szerk. megj.) felel meg.

A közönség innentől vajmi kevés érdeklődést mutatott az előzetesen szenzációsnak kikiáltott játékbaba iránt. Kevesebb, mint 500 darab kelt el belőle, a nagy felhajtással övezett bemutató után néhány héttel már kivonták a forgalomból. A feltaláló azonban ekkor még

Edison és a fonográf

hajthatatlan volt – nekilátott egy új, javított változat kifejlesztésének. Itt viszont közbeszólt az a tény, hogy a babák gyártására létrehozott cég, az Edison Phonograph Toy Manufacturing Company (Edison Fonográfós Játégyártó Társaság) vesztességessége és addig felhalmozott tartozásai miatt nem tudott már kölcsönhöz folyamodni, így csődbe ment. Ez végül Edison számára is megkönnyebbülést jelenthetett: a későbbiekben maga is „kis szörnyetegeknek” nevezte elkészült babáit.

Napjainkban már csupán néhány példánya létezik a hátborzongató játékoknak, többségük magángyűjteményekben található. A modern technológiának köszönhetően hangjukat azonban bárki meghallgathatja, mivel a viaszhengerek tartalma digitalizálásra került.

(Forrás: *Múlt-kor történelmi magazin*)

A baba teste, benne a miniatűr fonográffal

**EDISON'S"
Phonograph Doll,**
THE GREATEST WONDER OF
THE AGE.
A FRENCH JOINTED DOLL, RECITING IN A
CHILDISH VOICE ONE OF A NUMBER OF
WELL-KNOWN NURSERY RHYMES.
Size, 22 Inches. Price, \$10.00.
Now for sale at
SCHWARZ' TOY BAZAAR,
42 East 14th St., Union Square, N. Y.
Sent by Ex. C. O. D. or on receipt of price.

Korabeli hirdetés, amely a kor legnagyobb csodájának nevezi a beszélő babát

Cimbi naplója

Szijasztok!

Mivel is kezhetném a levelet, mind egy *nyári* beszámolóval. Pedig lasan ősz van, de engem még mindig 39 fokos lázba hoz a nyár. Persze nem a romántanulás, hanem a strand s a foci, bár a románai is jól megjártam. Apuci aszt montá, ahány új román szót tanulok, anyi 1 lejt ad. **Biciklit** vetem, mert apuci nem volt körültekintő, s én rájöttem hogy a román szavak magyarok, **csak á** betűvel kel őket mondani: elefánt, zebrrá, csokoláta, saláte, mámut, áutó, futbál, s ilyenek.

Apucival ezen kívül keveset beszélünk, met jött a világbalynokság, selfejejtett engem, viszont rájöttem, van egy csomó focista testvérem, met apuci fiamnak szólitotta **nejmárt, messit, ronáldót, embápét, hurrykent.**

Közben a nyáron egy nagy felfedezést tetem. Szinte akkorát, mind **Kolumbuz**, de nagyobbat, mind Márkópoló (szerintem sokan nem is tuggyák ki volt ő!).

Megtaláltam a régi naplokat, amiket akor irtam amikor ti még hátragombolósban oviba jártatok (vagy bölcsödébe!). Mivel ugyanis **RETRO** világot élünk, gondoltam, csemegézek nektek a 2006-os szeptemberi számból. Nem másér, de nagyon aktuális, mingyárt meglássátok, miért.

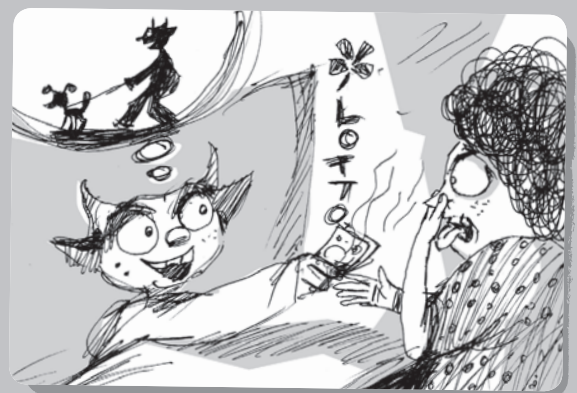
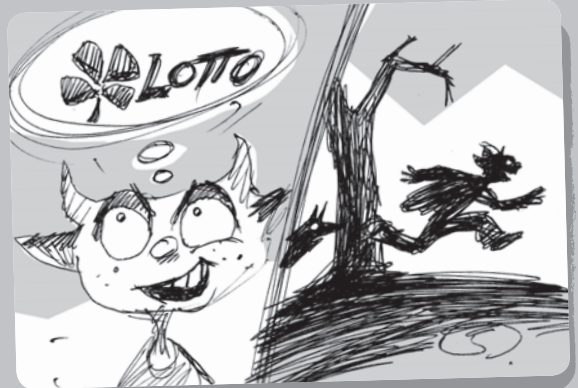
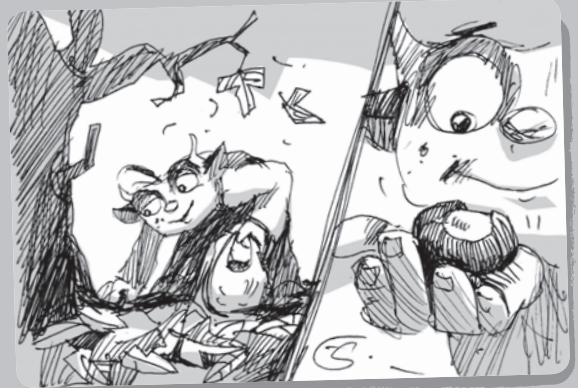
Idézőjel kinyitva, s aztán a potvizsgák után elvittek **Magyarország**ra (H - a kocsi rendszáma), hogy lássak. Látam, hogy Mo. (ezt rövidíttem) egy nagy mezőn van, s van benne egy nagy falu város, Budapest (**NAGYBETŰVEL KEZDŐDIK!**). Vannak hidak, de a nevük nem jó. Egyet kivéve. A Lánchidon nincs lánc (se kerék, se kormány - tehát nem is bicikli), a Petőfi hidon én nem látam egy **Petőfit** se, még a szobrát se, pedig szerettem volna megmondani, hogy valami rövideb verseket írjon, met egész évbe János vitézt tanultuk (a végire elfelejtetem a zelejét). Csak Iluskára emlékeztem, ahogy a térde kiláccik a tóból. A Margit hid az rendbe volt. Ott ált anyuci. Apuci montá: **Margit, ez a te hidad!**

Aztán voltunk a Duna deltába, s ott volt egy csomo *pelikán*. Aszonták, nem szabad megenni vigyázni kell rájuk, met védettek. Én nem látam ott se rendört, se katonát, se biztonsági ört, a pelikánok nyugodtan repültek előre s hátra. Szépek s nagyok. Nem is értem, a kisbabákat a gólyák helyett miért nem pelikánok hozák?

Voltam még **táborban** is. Nagyon jó volt, met nem volt melegviz, nem kellett minden nap füröggyek, mind otthon. Este nem volt vilanyoltás, met nem is volt vilany, nem volt semmi kötöt program, szabadok voltunk, mind a rabok a madarak.

Mindenjot, nyugis tanévet! Éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet!

Egy „szerencsés” nap

Csillag István rajzai

Ki van középen?

Minden sorba két ötbetűs szót kell beírnotok, mégpedig úgy, hogy az első szó utolsó két betűje ugyanakkor a második szó első két betűje is.

1			2				
3			4				
5			6				
7			8				
9			10				

Ha jól dolgoztatok, a középső két, sötétített oszlopba került betűket felülről lefelé összeolvasva egy magyar filmrendező neve a végső megoldás!

Meghatározások:

1. Élőlény, de nem növény és nem is állat.
2. Haver.
3. Winnetou népe.
4. Kutya kedvence, de levesbe is teszik.
5. Engedély nélkül elvesz, eloroz.
6. Zenedráma.
7. Apró ólomgolyó, a vadásztöltényben van.
8. Légies.
9. Nyeles eszközzel takarít.
10. A Himnusz zeneszerzője (Ferenc).

Középen az énekes!

A rejtvénybe csak vízszintesen kell hatbetűs szavakat írnotok, ha jól dolgoztatok, akkor a középső két, sötétített oszlopban egy magyar énekes neve lesz a végső megfejtés.

Meghatározások:

1. Hátizsákba csomagoló, rakodó.
2. Nagy fegyveres csaták sorozata.
3. Gyom.
4. Ekével dolgozó.
5. Kártyalapokat a játékosoknak juttat.

1					
2					
3					
4					
5					

Tudtad?

Bajban a kék torkú tündérkolibri

Új kolibrifajt fedeztek fel tavaly a kutatók az ecuadori Andokban, ám alacsony egyedszáma, sajátos élőhelye és az emberi tevékenység jelentette fenyegetés miatt, a faj valószínűleg már most súlyosan veszélyeztetett.

A tündérkolibrik (*Oreotrochilus*) nemébe tartozó új faj egyedei az Andok magasabb pontjain élnek. Bírniuk kell a hidegebb időt, ezért csőrük töve és csüdjük tollas, fedőtollaik merevebbek, mint a többi kolibrinek. A madár az *Oreotrochilus cyanolaemus*, azaz kék torkú tündérkolibri nevet kapta, a kékes nyakrészére utalva. Kizárólag bokrokkal szegélyezett apró völgyek mentén él, egy nagyjából 100 négyzetkilométeres területen, és

a kutatók becslései szerint nem lehet több belőle 750 példánynál, de az is lehet, hogy ötszázan sincsenek. Élőhelyére egyebek között a tüzek, a legeltetés és az aranybányászat jelentenek fenyegetést, ami elegendő a súlyosan veszélyeztetett fajok közé sorolásához.

Csak függőlegesen!

A rejtvénybe csak függőlegesen kell ötbetűs szavakat beírnotok, helyes megoldás esetén a középső, sötétített vízszintes sorban egy magyar színész neve a végső megfejtés!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Meghatározások:

1. Pénz használati díja.
2. Az egyik szülő, becézve.
3. Sas fegyvere.
4. Szalonnát tűzünk rá, hogy megsüssük.
5. Álomba ringat.
6. Lassú állat, háza van.
7. Telefonba gyakran mondjuk.
8. Hajat vágó.
9. Kis fejsze.
10. Ló kicsinye.

Átlókban a gomba!

A hálóba csak vízszintesen kell ötbetűs szavakat írnotok. Helyes munka esetén a két átlóba, a sötétített négyzetekbe került betűket összeolvasva, egy ehetetlen gomba neve a végső megfejtés!

Meghatározások:

1. Papírra jegyző.
2. Vadász vadat elejt.
3. Halász öröme, de ilyen növény a krumpli is.
4. Fűzfa virága.
5. Altatószó.

1				
2				
3				
4				
5				

Tudtad?

A kea sokkal okosabb, mint eddig gondolták

Első ízben sikerült eszközhasználatot dokumentálni vadon élő madaraknál – derült ki egy új tanulmányból. Úgy tűnik, az Új-Zélandon élő hegyvidéki papagáj (maori nyelven: kea) jóval okosabb lehet, mint azt eddig vélték.

A tanulmányt készítő Matt Goodman néhány évvel ezelőtt – egyetemistaként – arra lett figyelmes, hogy a Déli-szigeten magasodó Murchison hegyre kihelyezett hermelincsapdákat „megpiszkálták”. A következő két és fél évben Goodman bedugdosott fadarabkákat fedezett fel több mint 200 dobozcsapdában. A keák híresek arról, hogy mindent elcsennek, amit kampós csőrükkel, vagy méretes, erős karmaikkal elbírnak. Lyukakat vájnak a sátrakba, és kicsipegetik a gumit az ablaktörlőkből és kocsiajtók-

ből. A madarak hasonló pusztítást végeztek Goodman kameráival is, amelyeket a csapdák megfigyelésére helyeztek ki. Őt készüléket tettek tönkre és tüntették el a memóriakártyákat, mire a férfinak végre sikerült lencse végre kapnia egy elkövetőt. A felvételen az látszik, ahogy egy kea addig próbálgatja a botocskákat, míg végül talál egyet, amellyel működésbe hozza a csapdát. Noha számos olyan intelligens madárfaj létezik, amely fogságban megtanul eszközöket használni, ez az első alkalom, hogy a vadonban sikerült dokumentálni ilyen viselkedést.

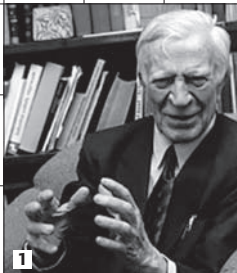
(forrás: MTI)

Keresztrejtvény • FORRAI TIBOR rovata

Erdélyi néprajzos, csángó kutató (1901-1992)	Német autójel	Járvány-megelőző injekció	Az angol Artúr-legendakör alakja	... int, figyelmeztet	Női név	Minden rendben!	Francia író nő volt (Francoise)	Első rangú	Orvosnál mondjuk	Félig halk!	A pipacs színe	Fen	Öregnek a bot	Becézett Etele	Ravasz állat
Körömmel lekapar									Turistaépítmény						
Erdélyi néprajzkutató (1921-2015)									Ausztria autójel						
Cselekvés-terv										Pazar					
Kén vegyjele										Tetejére					
				Névelő		Annyi mint, röv.			Női név					Amper, röviden	
				Színhúst előállító		Olasz autójel			Liter					Körömmel kised	
Cérna												Saját kezűleg, röv.			Népzene-kutató (1913-1997)
Hull					Menekülés							Mosás, rég			
Norvégia autójel		Mutatószo											Vékony börcsík		
		Mosószer-márka													
Tantál vegyjele			Szén vegyjele										Zorro jele	Kicsinyítő képző	
			Indok											Magyar város	
Vajféléesség													Porció		
... Imre, erdélyi gróf, politikus															
Skálahang			Newton											Román pap	
			Illetve röv.											Férfi megszólítása	
Kiváltságos réteg														Huszár parancs	
Áram-erősség jele	Paripa								... Bence, Nyíró hőse	Pápai korona			Gally		Svéd autójel
	Kezdőpont												Ázsiai hegység		Földbe lehatoló
Eleget evő								Taxis ügyfele						Középen feljön!	
								Csap közepe!						Érme közepe!	
Fontos sumér város volt			Északi férfinév				Fafajta						Tetejére		
			Szilárd víz				Strasse, röviden						Lenti helyre		
Prémium, jutalom				Albert ... magyar falu						Kozák vezető					
				Rag, -re párja						Mutató névmás					
Kilátásba helyezget								Kazah tó						Ásványi fűszer	
								Római egyes						Nitrogén vegyjele	
Ókori római viselet						Unitárius püspök, néprajos (1811-1875)									

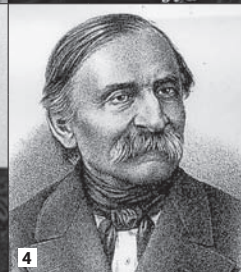
1

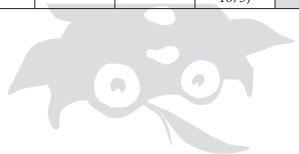
2

3

4

KÓNYA ÉVA

Madarak és madárlények festményeken

Tucatnyi, pontosan megfestett, gyönyörű madár Hieronymus Bosch Gyönyörök kertje című hármas oltárképének középső tábláján (1490)

Hieronymus Bosch szárnyas fantázialényei a Gyönyörök kertje című triptichon baloldali, a Paradicsomot ábrázoló tábláján (1490)

Tengerből kiemelkedő sziklákon élő, varázslatos hangú, tengerészek vesztét okozó szirének John William Waterhouse Odüsszeusz és a szirének című festményén (1891)

Paul Klee: Táj sárga madarakkal (1923)

Joan Miró: Nő madarakkal az éjszakában (1944)

Marc Chagall: Tűzmadár (1945)

Cimborá

Rendeld meg most
a **Cimborát**
a 2018-2019-es tanévre!

Éves előfizetési díj:

30 lej (3,75 lej / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimborá ára nem előfizetőknek:

4 lej / lapszám.

-
- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
 - érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon •
 - írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboranet.net